

PROGRAMACIÓN

VALORES ÉTICOS

CURSO 2019 -2020

INDICE

INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	3 pax
OBXECTIVOS.....	5 pax
CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.....	7 pax
ELEMENTOS TRANSVERSAIS POR CURSO.....	10 pax
ESTRUTURA E CONTIDOS DO CURRÍCULO.....	10 pax
1º E.S.O.(Obxectivos, Contidos, Criterios de avaliación, Procedementos e instrumentos, Metodoloxía e Recursos, Estándares de aprendizaxe , Grao mínimo de consecución, Temporización).....	13 pax
GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA NO 1º E.S.O.....	22 pax
2º E.S.O.(Obxectivos, Contidos, Criterios de avaliación, Procedementos e instrumentos, Metodoloxía e Recursos, Estándares de aprendizaxe , Grao mínimo de consecución, Temporización).....	24 pax
GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA NO 2º E.S.O.....	33 pax
3º E.S.O.(Obxectivos, Contidos, Criterios de avaliación, Procedementos e instrumentos, Metodoloxía e Recursos, Estándares de aprendizaxe , Grao mínimo de consecución, Temporización).....	34 pax
GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA NO 3º E.S.O.....	41 pax
4º E.S.O.(Obxectivos, Contidos, Criterios de avaliación, Procedementos e instrumentos, Metodoloxía e Recursos, Estándares de aprendizaxe , Grao mínimo de consecución, Temporización).....	43 pax
GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA NO 4º E.S.O.....	53 pax
CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.....	55 pax
INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.....	56 pax
MECANISMOS DE RECUPERACIÓN.....	61 pax
RECUPERACIÓN DA MATERIA EN SETEMBRO.....	61 pax
PROGRAMA DE REFUERZO DE PENDIENTES.....	62 pax
AVALIACIÓN INICIAL.....	62 pax
ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	63 pax
ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS	63 pax
MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.....	65 pax
ANEXO I, RUBRICAS DE AVALIACIÓN.....	67 pax

INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A materia de Valores Éticos ten como obxectivo básico orientar o alumnado adolescente na escolla do seu proxecto de vida persoal. A orientación de Valores Éticos permitirá que ese proxecto se vaia enchendo de xeito acorde coa racionalidade práctica. Isto supón que o proxecto, por racional, vai requirir virtudes intelectuais como o rigor, a coherencia, a honradez intelectual ou o apego á realidade. Pola dimensión práctica desa racionalidade, o proxecto requirirá que o alumnado vaia construíndo, desde a reflexión, un código ético de valores e normas que determinarán as súas decisións para guiar a súa conduta de tal xeito que realce a súa dignidade persoal e, ao mesmo tempo, permita a súa realización plena e feliz como persoas e a promoción de relacións sociais marcadas polo recoñecemento das outras persoas, o respecto cara a elas, e pola finalidade de alcanzar cotas cada vez maiores de xustiza, tanto no nivel máis próximo á persoa como no nivel global.

O valor da reflexión ética que ofrece a materia “Valores Éticos” debe centrarse en dotar ao alumnado dos instrumentos de racionalidade e obxectividade necesarios para que os seus xuízos valorativos teñan o rigor, a coherencia e a fundamentación racional que requiren, co fin de que as súas eleccións sexan dignas de guiar a súa conduta, a súa vida persoal e as súas relacións sociais.

O currículo básico estrutúrase ao redor de tres eixos:

- Pretende cumprir co mandato da Constitución Española, que fixa como obxectivo fundamental da educación o pleno desenvolvemento da personalidade humana no respecto aos principios democráticos de convivencia e aos dereitos e liberdades fundamentais.
- Contribúe a potenciar a autonomía do novo e a preparalo para converterse no principal axente do seu propio desenvolvemento, aprendendo a construír, mediante unha elección libre e racionalmente fundamentada en valores éticos, un pensamento e un proxecto de vida propios, asumindo de modo consciente, crítico e reflexivo o exercicio da liberdade e o control acerca da súa propia existencia.
- Contribúe a favorecer a construción dunha sociedade libre, igualitaria, próspera e xusta, mediante a participación activa de cidadáns conscientes e respectuosos dos valores éticos nos que debe fundamentarse a convivencia e a participación democrática, recoñecendo os dereitos humanos como referencia universal para superar os conflitos, defender a igualdade, o pluralismo político e a xustiza social.

Esta materia desenvólvese ao longo de 4 cursos, dende 1º de ESO ata 4º cunha carga horaria dunha hora semanal.

Os contidos organízanse en 6 bloques:

1. A dignidade da persoa
2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais.
3. A reflexión ética.
4. A xustiza e a política.
5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos.
6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.

Non se distribúen liñalmente ao longo dos cursos senón que algúns deste bloques trátanse en varios cursos, se ben con diferente nivel de profundidade e desenvolvemento.

Durante este curso a materia de Valores Éticos foi asignada ao profesorado adscrito aos Departamentos de Debuxo e Música. Así pois, nos grupos de primeiro, terceiro e cuarto de E.S.O. será impartida pola profesora e Xefa do Departamento de Debuxo, Mª Del Carmen Pérez Fernández e nos segundos de E.S.O. será impartida polo profesor e Xefe do Departamento de Música , Fernando Cabo Gómez.

Os grupos nos que se impartirá a materia serán:

- 1º B - 1 sesión semanal
- 2º A - 1 sesión semanal
- 2º B - 1 sesión semanal
- 3º B - 1 sesión semanal
- 4º A - 1 sesión semanal

OBXECTIVOS

A materia de Valores Éticos ten como obxectivo básico orientar o alumnado adolescente na escolla do seu proxecto de vida persoal. A orientación de Valores Éticos permitirá que ese proxecto se vaia enchendo de xeito acorde coa racionalidade práctica. Isto supón que o proxecto, por racional, vai requirir virtudes intelectuais como o rigor, a coherencia, a honradez intelectual ou o apego á realidade. Pola dimensión práctica desa racionalidade, o proxecto requirirá que o alumnado vaia construíndo, desde a reflexión, un código ético de valores e normas que determinarán as súas decisións para guiar a súa conduta de tal xeito que realce a súa dignidade persoal e, ao mesmo tempo, permita a súa realización plena e feliz como persoas e a promoción de relacións sociais marcadas polo recoñecemento das outras persoas, o respecto cara a elas, e pola finalidade de alcanzar cotas cada vez maiores de xustiza, tanto no nivel máis próximo á persoa como no nivel global.

A educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto

plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

CONSECUCCIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE

No plano didáctico, Valores Éticos contribúe á consecución das competencias clave. Resulta evidente que o obxectivo de alcanzar maiores competencias sociais e cívicas está na súa propia constitución como materia. Pero a reflexión ética tamén require a posta en práctica da competencia comunicación lingüística, pola necesidade de rigor e claridade na exposición das propias ideas, e da capacidade dialóxica para comprender os puntos de vista alleos e aprender deles. Tamén resulta indispensable fomentar tanto a competencia de aprender a aprender como a de sentido da iniciativa e espírito emprendedor, pois ambas inciden na necesidade de crecemento persoal, tanto na orde do exercicio dos procesos cognitivos como na do aprecio pola creatividade, o sentido crítico e o non-estancamento. Para a reflexión ética, ademais, é necesario coñecer e dialogar con pensadores/as que, coas súas teorías antropolóxicas, éticas e políticas, foron moldeando tanto a nosa cultura como os valores de respecto, non-violencia, liberdade, igualdade entre as persoas, solidariedade e pluralismo; valores que son o corazón da Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH). É desde eses valores como tamén se analiza o traballo científico e tecnolóxico, polo que tamén se traballa a competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, non desde unha perspectiva substantiva, pero si desde a análise da actividade científico-tecnolóxica como actividade que debe ser acorde a valores éticos universais, tanto nos seus procedementos como nos resultados que dela se poidan obter. Por último, a materia préstase a desenvolver nos alumnos e nas alumnas, tanto en traballos colaborativos como en tarefas individuais, a competencia dixital, que lles permita acceder e seleccionar información, procesala e plasmar as súas creacións en produtos cunha innegable capacidade para a comunicación.

Concretamente, o ensino desta materia terá como finalidade o desenvolvemento das seguintes capacidades:

1. Recoñecer a condición humana na súa dimensión individual e social, aceptando a propia identidade, as características e experiencias persoais respectando as diferenzas cos outros e desenvolvendo a autoestima.

2. Desenvolver e expresar os sentimentos e as emocións, así como as habilidades comunicativas e sociais que permiten participar en actividades de grupo con actitude solidaria e tolerante, utilizando o diálogo e a mediación para abordar os conflitos.

3. Desenvolver a iniciativa persoal asumindo responsabilidades e practicar formas de convivencia e participación baseadas no respecto, a cooperación e o rexeitamento á violencia aos estereotipos e prexuízos.

4. Coñecer, asumir e valorar positivamente os dereitos e obrigacións que se derivan da Declaración Universal dos Dereitos Humanos e da Constitución Española, identificando os valores que os fundamentan, aceptándoos como criterios para valorar eticamente as condutas persoais e colectivas e as realidades sociais.

5. Identificar a pluralidade das sociedades actuais recoñecendo a diversidade como enriquecedora da convivencia e defender a igualdade de dereitos e oportunidades de todas as persoas, rexeitando as situacións de inxustiza e as discriminacións existentes por razón de sexo, orixe, crenzas, diferenzas sociais, orientación afectivo-sexual ou de calquera outro tipo, como unha vulneración da dignidade humana e causa perturbadora da convivencia.

6. Recoñecer os dereitos das mulleres, valorar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos entre eles e rexeitar os estereotipos e prexuízos que supoñan discriminación entre homes e mulleres.

7. Coñecer e apreciar os principios que fundamentan os sistemas democráticos e o funcionamento do Estado español e da Unión Europea, tomando conciencia do patrimonio común e da diversidade social e cultural.

8. Coñecer os fundamentos do modo de vida democrático e aprender a obrar de acordo con eles nos diferentes ámbitos de convivencia. Asumir os deberes cidadáns no mantemento dos bens comúns e o papel do Estado como garante dos servizos públicos.

9. Valorar a importancia da participación na vida política ou outras formas de participación cidadá, como a cooperación, o asociacionismo e o voluntariado .

10. Coñecer as causas que provocan a violación dos dereitos humanos, a pobreza e a desigualdade, así como a relación entre os conflitos armados e o subdesarrollo, valorar as accións encamiñadas á consecución da paz e a seguridade e a participación activa como medio para lograr un mundo máis xusto.

11. Recoñecerse membros dunha cidadanía global. Mostrar respecto crítico polos costumes e modos de vida de poboacións distintas á propia e manifestar comportamentos solidarios coas persoas e colectivos desfavorecidos.

12. Identificar e analizar as principais teorías éticas, recoñecer os principais conflitos sociais e morais do mundo actual e desenvolver unha actitude crítica ante os modelos que se transmiten a través dos medios de comunicación.

13. Adquirir un pensamento crítico, desenvolver un criterio propio e habilidades para defender as súas posicións en debates, a través da argumentación documentada e razoada, así como valorar as razóns e argumentos dos outros.

É fundamental o tratamento que esta materia fai de algunhas das competencias básicas do currículo:

CSC.	O respecto polo outro, o respecto á regras do debate, a busca dun consenso e a eliminación de prexuizos.
CCL.	Na necesidade de rigor e claridade de expresión. A lectura de textos de pensadores relevantes da nosa cultura aumenta a capacidade. linguística e reflexiva.
CAA.	Na búsqueda autónoma de respostas, o crecemento persoal e cognitivo e o aprecio pola creatividade e o respecto.
CCMT	A través da crítica e análise das achegas científicas e tecnolóxicas e a súa influencia nos valores e na vida dos individuos.
CD.	A través dos traballos colaborativo de busca de información nas redes e procesamento da información e comunicación por diferentes canles.

ELEMENTOS TRANSVERSAIS

O ensino de Valores Éticos debe potenciar certas actitudes e hábitos de traballo que axuden ao alumno a apreciar o propósito da materia, a ter confianza en si mesmo, así como a súa habilidade para abordala satisfactoriamente e a desenvolverse noutras dimensións humanas: autonomía persoal, relación interpersoal, etc. É por iso que, ademais dos distintos elementos transversais de carácter instrumental como a comprensión e a expresión oral e escrita e o uso das TIC, que se traballan de forma continua ao longo do curso nesta asignatura, no proxecto do IES Poeta Añón, decidimos focalizar o traballo en cinco valores, que consideramos fundamentais nesta etapa educativa. Son os seguintes:

1. Respecto.

- 1.1.-A un mesmo: autoestima, dignidade, esforzo persoal, honestidade, proxecto de vida.
- 1.2.-Aos demais: empatía, escoita activa, diálogo, resolución de conflitos. Pódese traballar co enfoque de deber (temos o deber de respectar aos demais).
- 1.3.- Ás culturas: ideas, linguas, costumes, patrimonio. Aos animais: evitar o dano innecesario, evitar a extinción de especies. - Á natureza: evitar a deterioración ambiental, evitar a extinción de especies.

2. Responsabilidade

- 2.1.- Fronte ás tarefas persoais e de grupo: esforzo, compromiso. - Fronte ás normas sociais: civismo, cidadanía.
- 2.2.- Fronte aos conflitos e dilemas morais: información fiable, sentido crítico, posicionamento. - Fronte ao consumismo: consumo responsable e racional de produtos.
- 2.3.- Fronte ás xeracións vindeiras: desenvolvemento sustentable, ética global a longo prazo.

3. Xustiza

- 3.1.- Dereito á igualdade, con especial referencia á igualdade efectiva entre homes e mulleres e a prevención da violencia de xénero, e aos valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.
- 3.2.- Dereito á alimentación.
- 3.3.- Dereito á saúde.
- 3.4.- Dereito á educación.

3.5.- Dereito á paz, mediante o fomento da aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social.

3.6.- Dereito á xustiza internacional, baseado nos valores que sustentan a liberdade, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos e o rexeitamento á violencia terrorista, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, o respecto e consideración ás vítimas do terrorismo e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

4. Solidariedade

4.1.- Coas persoas próximas que senten fráxiles e indefensas ante a súa día a día.

4.2.- Coas persoas que padecen unha enfermidade grave ou limitación dalgún tipo. - Cos inmigrantes, refuxiados e desprazados.

4.3.- Coas vítimas do desequilibrio económico mundial.

4.4.- Coas vítimas de conflitos armados.

4.5.- Coas vítimas de desastres naturais.

5. Creatividade

e

esperanza

5.1.- O impulso de buscar alternativas.

5.2.- A confianza en que é posible mellorar as situacións difíciles, os conflitos, ás persoas, o mundo en xeral.

CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS POR CURSO:

Curso	Valores	Elementos transversais de carácter instrumental
1ºESO	(1), (3.1.), (3.6.), (4.1.), (4.2.), (4.3.), (4.4.)	Expresión oral e escrita/ uso das TIC.
2ºESO	(1.1.), (1.2.), (2.1.), (2.2.), (3.1.), (3.5.), (3.6.), (4.1.)	Expresión oral e escrita/uso das TIC.
3ºESO	(2.3.), (3.1.), (3.2.), (3.3.), (3.4.), (5.1.), (5.2.)	Expresión oral e escrita/uso das TIC.
4ºESO	(1.3.), (2.2.), (3.1.), (3.5.), (3.6.), (4.2.), (4.3.), (4.4.), (5)	Expresión oral e escrita/uso das TIC.

ESTRUTURA E CONTIDOS DO CURRÍCULO.

O currículo da materia está estruturado en seis bloques temáticos con enfoques, perspectivas e niveis de fondura diferente. Son os seguintes: "A dignidade da persoa", "A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais", "A reflexión ética", "A xustiza e a política", "Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos" e, por último, "Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía". As diferenzas entre bloques e o ter en conta os diversos momentos do desenvolvemento cognitivo do alumnado nesta etapa foron os motivos determinantes de que, no currículo do primeiro ciclo, os alumnos e as alumnas de primeiro de ESO traballen o referido á personalidade e á súa constitución, a ineludibilidade dos problemas morais e a introdución á reflexión ética e política. En segundo de ESO abórdanse as achegas que, no campo da reflexión moral, fixeron os/as grandes pensadores/as e filósofos/as da historia, así como as conexións necesarias entre o campo da ética, o do dereito e o da política; conexións nas que o concepto de xustiza ocupa un papel central. En terceiro de ESO, curso final do ciclo, os temas atinxen á configuración da vida social e política, pondo como criterio ético básico dunha sociedade xusta o respecto á DUDH e os valores que a conforman, e vendo que tanto a Constitución Española como o Estatuto de Autonomía de Galicia se axustan a este criterio e o enriquecen. No cuarto curso da etapa retómanse xa, pero desde un nivel de afondamento superior, todos os temas que foron xurdindo nos cursos previos, tendo como horizonte que o alumnado, ao final da etapa, estea xa capacitado para levar a cabo o proxecto máis importantes de aqueles nos que se embarcarán: o dunha vida persoal e social digna e satisfactoria.

Bloque 1. A dignidade da persoa

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Procedementos e instrumentos da avaliación	Metodoloxía e Recursos	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución NIVEL 2	Temporización	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> a d h 	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. O concepto problemático de persoa. Significado etimolóxico. B1.2. Características da persoa: independencia, racionalidade e liberdade. B1.3. Dignidade da persoa: a persoa como ser moral. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Construír un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de ser libre. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatar na aula.</p> <p>Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debatar ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. Desenvolver estratexias de grupo e individualizada. Nesta materia cobra unhas. Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. Fomento dunhas actitudes que propicien no alumnado a asunción dos valores propios dun sistema democrático. A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. 	<p>B1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando o seu significado etimolóxico</p> <p>B1.2. Describe as características principais da persoa: substancia independente, racional e libre.</p> <p>B1.3. Explica e valora a dignidade da persoa que, como ente autónomo, se converte nun "sermoral"</p>	<p>Analiza o significado de persoa. Coñece as características principais da persoa.</p> <p>Valora o carácter moral da persoa.</p>	<p>1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> a b d e g h 	<ul style="list-style-type: none"> B1.4. Adolescencia: crise de identidade, formación de grupos e influencia do grupo no/na adolescente. B1.5. Desenvolvemento da autonomía persoal na adolescencia. Control da conduta e valores éticos. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Comprender a crise da identidade persoal que xorde na adolescencia e as súas causas, e describir as características dos grupos que forman e a influencia que exercen sobre os seus membros, coa finalidade de tomar conciencia da necesidade que ten, para seguir medrando moralmente e pasar á vida adulta, do desenvolvemento da súa autonomía persoal e do control da súa conduta. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatar na aula.</p> <p>Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debatar ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> Contaremos cos recursos EDIXGAL para consultar os contidos que poden ser impartidos a través da plataforma EDIXGAL. Ademais a 	<p>B1.4. Coñece información, de fontes diversas, arredor dos grupos de adolescentes, as súas características e a influencia que exercen sobre os seus membros na determinación da súa conduta, e realiza un resumo coa información obtida.</p> <p>B1.5. Elabora conclusións sobre a importancia que ten para o/a adolescente desenvolver a autonomía persoal e ter o control da súa propia conduta conforme aos valores éticos libremente elixidos.</p>	<p>Busca información do modo de comportarse dos adolescentes.</p> <p>Reflexiona sobre a importancia da autonomía persoal.</p>	<p>1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC CSIEE

<ul style="list-style-type: none"> a f g l 	<ul style="list-style-type: none"> B1.6. Personalidade factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno ambiental que inflúen na súa construción. Capacidade de autodeterminación no ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.3. Describir en que consiste a personalidade e valorar a importancia de enriquecela con valores e virtudes éticas, mediante o esforzo e a vontade persoal. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<p>través da plataforma traballárase na creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as ferramentas...</p> <ul style="list-style-type: none"> Ordenador con conexión a Internet para consultar os contidos que poden ser impartidos a través da plataforma EDIXGAL . Material audiovisual: películas e documentais Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 	<p>B1.6. Identifica en que consiste a personalidade e os factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno que inflúen na súa construción, e aprecia a capacidade de autodeterminación no ser humano.</p>	<p>Identifica os compoñentes da personalidade.</p>	<p>1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a d g h 	<ul style="list-style-type: none"> B1.7. A razón e a liberdade na estruturación da personalidade e na escolla dos valores éticos que conformarán. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.4. Xustificar a importancia que ten o uso da razón e a liberdade no ser humano para determinar "como quere ser", elixindo os valores éticos que desexa incorporar á súa personalidade. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>		<p>B1.7. Describe e estima o papel relevante da razón e a liberdade para configurar cos seus propios actos a estrutura da súa personalidade . Realiza unha lista dos valores éticos que estima como desexables para integralos na súa personalidade, e explica as razóns da súa elección.</p>	<p>Describe a importancia da razón e liberdade na configuración da personalidade.</p>	<p>1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a b d e g h 	<ul style="list-style-type: none"> B1.8. A intelixencia emocional e o seu papel no desenvolvemento moral da persoa. B1.9. Emocións, sentimentos e vida moral. B1.10. Valores éticos e capacidade de autocontrol 	<ul style="list-style-type: none"> B1.5. Analizar en que consiste a intelixencia emocional e valorar a súa importancia no desenvolvemento moral do ser humano. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema</p>		<p>B1.8. Define a intelixencia emocional e as súas características, valorando a súa importancia na construción moral do ente humano.</p> <p>B1.9. Atopa, disertando en grupo, a relación entre algunhas virtudes e valores éticos e o desenvolvemento das capacidades de autocontrol emocional e automotivación, tales como a sinceridade, o respecto, a prudencia, a</p>	<p>Describe a intelixencia emocional e o seu papel e a súa importancia na moral. Diferencia entre emocións e sentimentos. Describe a intelixencia emocional a súa importancia na moral.</p>	<p>1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC CSIEE CCL

	emocional.		e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.		temperanza, a xustiza e a perseveranza, entre outras. B1,10 Define a intelixencia emocional e as súas características, valorando a súa importancia na construción moral do ente humano.			
• a • b • d • g • h • m	<ul style="list-style-type: none"> • B1.11. Habilidades emocionais segundo Goleman. • B1.12. Habilidades emocionais e virtudes éticas. • B1.13. Introspección: autoconocemento, autocontrol e autonomía. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.6. Estimar a importancia do desenvolvemento da intelixencia emocional e a súa influencia na construción da personalidade e o seu carácter moral, con capacidade de empregar a introspección para recoñecer emocións e sentimentos no seu interior, para mellorar as súas habilidades emocionais. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>		<p>B1,11. Comprende en que consisten as habilidades emocionais que, segundo Goleman, debe desenvolver o ser humano, e elabora un esquema explicativo arredor do tema, en colaboración en grupo.</p> <p>B.1.12. Relaciona desenvolvemento das habilidades emocionais coa adquisición das virtudes éticas, tales como a perseveranza, a prudencia, a autonomía persoal, a temperanza, a fortaleza da vontade, a honestidade cun mesmo, o respecto á xustiza e a fidelidade aos propios principios éticos, entre outras.</p> <p>B1.13. Emprega a introspección como medio para recoñecer as propias emocións, os sentimentos e os estados de ánimo, coa finalidade de ter un maior control deles e ser capaz de automotivarse, converténdose no dono da propia conduta.</p>	Explica a idea de intelixencia emocional. Relaciona as habilidades emocionais coa adquisición das virtudes éticas. Emprega a introspección para recoñecer a súa vida afectiva.	1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CSIEE • CSC
• a • d • g • m	<ul style="list-style-type: none"> • B1.14. Construción da identidade propia consonte valores éticos. • B1.15. Persoa como proxecto vital. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.7. Comprender e apreciar a capacidade do ser humano, para influír de maneira consciente e voluntaria na construción da súa propia identidade, consonte os valores éticos, e así mellorar a súa autoestima. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación</p>		<p>B1.14 Toma conciencia e aprecia a capacidade que posúe para modelar a propia identidade e facer de si mesmo/a unha persoa xusta, sincera, tolerante, amable, xenerosa, respectuosa, solidaria, honesta, libre, etc., nunha palabra, digna de ser apreciada por si mesmo/a.</p> <p>B1.15 Deseña un proxecto de vida persoal conforme o modelo de persoa que quere ser e os valores éticos que desexa</p>	Valora as súas fortalezas para modelar a súa identidade. Deseña o proxecto de vida ideal.	1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	<ul style="list-style-type: none"> • CSIEE

			en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.		adquirir, facendo que a súa propia vida teña un sentido.			
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais								
• a • b • d • e • g • h	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. A natureza social do ser humano. B2.2. Relación dialéctica entre individuo e sociedade. B2.3. Os valores éticos como guías das relacións interpersoais na sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e a relación dialéctica que se establece entre este e a sociedade, estimando a importancia dunha vida social dirixida polos valores éticos. 	<ul style="list-style-type: none"> O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL. 	<ul style="list-style-type: none"> Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. Desenvolver estratexias de grupo e individualizada. Nesta materia cobra unhas. Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. Utilizaranse a plataforma EDIXGAL así coma documentais e películas que ilustren o mellor posible os contidos. Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. Fomento dunhas actitudes que propicien no alumnado a asunción dos valores propios dun sistema democrático. A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. 	<p>B2,1, Explica por que o ser humano é social por natureza e valora as consecuencias que ten este feito na súa vida persoal e moral.</p> <p>B2,2, Discirne e expresa, en pequenos grupos, sobre a influencia mutua que se establece entre o individuo e a sociedade.</p> <p>B2,3, Achega razóns que fundamenten a necesidade de establecer uns valores éticos que guíen as relacións interpersoais e utiliza a iniciativa persoal para elaborar, mediante soportes informáticos, unha presentación gráfica das súas conclusións sobre este tema</p>	<p>Explica a sociabilidade natural do ser humano. Discirne a influencia entre individuo e sociedade. Argumenta sobre a necesidade de valores éticos nas relacións interpersoais.</p>	1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CD CSIEE
• a • b • d • e • g • h • ñ	<ul style="list-style-type: none"> B2.4. Proceso de socialización: interiorización de valores e normas morais. B2.5. Valores inculcados polos axentes sociais na configuración da personalidade. B2.6. Necesidade da crítica racional para alcanzar valores éticos universais, exemplificados na DUDH e baseados na dignidade 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Describir e valorar a importancia da influencia do contorno social e cultural no desenvolvemento moral da persoa, a través da análise do papel que desempeñan os axentes sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL. 	<ul style="list-style-type: none"> Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. Fomento dunhas actitudes que propicien no alumnado a asunción dos valores propios dun sistema democrático. A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. 	<p>B2.4. Describe o proceso de socialización e valora a súa importancia na interiorización individual dos valores e as normas morais que rexen a conduta da sociedade en que vive.</p> <p>B2,5 Exemplifica en grupo a influencia que teñen na configuración da personalidade os valores morais inculcados polos axentes sociais, entre eles a familia, a escola, os amigos e os medios de comunicación masiva, elaborando un esquema e conclusións, utilizando soportes informáticos.</p> <p>B.2.6 Xustifica e aprecia a necesidade da crítica racional, como medio indispensable para adecuar aos valores éticos</p>	<p>Describe o proceso de socialización moral. Exemplifica a importancia da inculcación de valores polos axentes de socialización. Valora a importancia da racionalidade para a defensa dos valores éticos universais.</p>	1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	<ul style="list-style-type: none"> CAA CD CSC CCL

	humana.			consultar os contidos que poden ser impartidos a través da plataforma EDIXGAL .Ademáis a través da plataforma traballárase na creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as ferramentas... <ul style="list-style-type: none"> • Ordenador con conexión a Internet para consultar os contidos que poden ser impartidos a través da plataforma EDIXGAL . • Material audiovisual: películas e documentais 	universais establecidos na DUDH os costumes, as normas, os valores, etc., do seu medio, rexeitando todo o que atente contra a dignidade do humano e os seus dereitos fundamentais			
• a • h	• B2.7. Diferenza entre a vida privada (regulada pola ética) e a vida pública (regulada polo dereito). Limites da liberdade nos dous ámbitos.	• B2.3. Distinguir na persoa os ámbitos da vida privada e da vida pública, a primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os límites da liberdade persoal e social.	O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.	• Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. • Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc.	B2.7. Define os ámbitos da vida privada e a pública, así como o límite da liberdade humana, en ambos os casos	Diferenza vida privada e pública en relación coa liberdade.	2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	• CCL
• a • b • d • h	• B2.8. Habilidades emocionais de Goleman e valores éticos que atinxen ás relación humanas.	• B2.4. Relacionar e valorar a importancia das habilidades da intelixencia emocional sinaladas por Goleman, en relación coa vida interpersoal, e establecer o seu vínculo cos valores éticos que enriquecen as relacións humanas.	O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.		B2.8 Comprende a importancia que para Goleman ten a capacidade de recoñecer as emocións alleas, e elabora un resumo esquemático sobre o tema.	Comprende a importancia de recoñecer as emocións alleas.	2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	• CAA
• a • b • d • g • h	• B2.9. Asertividade fronte a agresividade e a inhibición. • B2.10.	• B2.5. Utilizar a conduta asertiva e as habilidades sociais, coa finalidade de incorporar á súa	O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.		B2.9 Explica en que consiste a conduta asertiva, facendo unha comparación co comportamento agresivo ou inhibido, e adopta	Explica a diferenza entre asertividade, agresividade e conduta inhibida.	2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	• CCL • CSIEE • CSC • CAA

	<p>Asertividade e respecto á dignidade das outras persoas.</p> <p>B2.11. Asertividade e outras habilidades sociais.</p>	<p>personalidade e algúns valores e virtudes éticas necesarias no desenvolvemento dunha vida social máis xusta e enriquecedora.</p>	<p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula.</p> <p>Realización dunha presentación en soporte dixital.</p> <p>ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto.</p> <p>Xogos de ROLL.</p>		<p>como principio moral fundamental, nas relacións interpersoais, o respecto á dignidade das persoas</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • d • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.12. Valores e virtudes éticas nas relación interpersoais. • B2.13. Deber moral e cívico do auxilio. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.6. Xustificar a importancia dos valores e das virtudes éticas para conseguir unhas relacións interpersoais xustas, respectuosas e satisfactorias. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula.</p> <p>Realización dunha presentación en soporte dixital.</p> <p>ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto.</p> <p>Xogos de ROLL.</p>		<p>B2.12 Aмоса, nas relacións interpersoais, unha actitude de respecto cara ao dereito que todos os seres humano teñen a sentir, pensar e actuar de forma diferente, a equivocarse, a gozar do tempo de descanso, a ter unha vida privada, a tomar as súas propias decisións, etc., e nomeadamente a ser valorado de forma especial polo simple feito de ser persoa, sen discriminar nin menosprezar a ninguén, etc.</p> <p>B2.13 Destaca o deber moral e cívico que todas as persoas teñen de prestar auxilio e socorro a outras cuxa vida, liberdade e seguridade estean en perigo de xeito inminente, colaborando na medida das súas posibilidades a prestar primeiros auxilios, en casos de em erxencia</p>	<p>Manifesta actitude de respecto coas diferenzas.</p> <p>Recoñece o deber de prestar axuda aos necesitados.</p>	<p>2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CSC

Bloque 3. A reflexión ética

<ul style="list-style-type: none"> • a • d • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.1. Diferenzas entre ética e moral. Importancia da reflexión ética. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.1. Distinguir entre ética e moral, sinalando as semellanzas e as diferenzas entre elas e estimando a importancia da reflexión ética como un saber práctico 	<ul style="list-style-type: none"> • O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. • O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) • Os instrumentos intentarán 	<ul style="list-style-type: none"> • Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. • Desenvolver estratexias de grupo e individualizada Nesta materia cobra unhas. • Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. • Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. 	<p>B3.1 Recoñece as diferenzas entre a ética e amoral, Achega razóns que xustifican a importancia da reflexión ética. Argumenta sobre a importancia da reflexión ética,</p>	<p>Diferenza ética e moral Argumenta sobre a importancia da reflexión ética.</p>	<p>2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CSC
---	---	---	--	---	---	--	--	---

		necesario para guiar de forma racional a conduta do ser humano á súa plena realización.	<p>adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. • Realización dunha presentación en soporte dixital. • ANEXO I, (R-2, específica) • Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. • Xogos de ROLL. 	<ul style="list-style-type: none"> • Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. • Utilizaranse a plataforma EDIXGAL así coma documentais e películas que ilustren o mellor posible os contidos. • Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. • Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. • Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. 					
<ul style="list-style-type: none"> • a • d • f • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.2. Conduta instintiva do animal e o comportamento racional, libre e moral do ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.2. Destacar o significado e a importancia da natureza moral do ser humano, tomando conciencia da necesidade que ten de normas éticas. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. • Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. • Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. • Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. • Fomento dunhas actitudes que propicien no alumnado a asunción dos valores propios dun sistema democrático. • A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. • Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. 	B.3.2 Distingue entre a conduta instintiva do animal e o comportamento racional e libre do ser humano, destacando a magnitude das súas diferenzas e apreciando as consecuencias que estas teñen na vida das persoas.	Diferenza a conduta instintiva da racional e libre.	2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CSC 	
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • d • e • f • g • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.3. Liberdade e concepto de persoa. • B3.4. Influencia na liberdade da intelixencia e da vontade. • B3.5. Factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.3. Recoñecer que a liberdade constitúe a raíz da estrutura moral na persoa e apreciar o papel que a intelixencia e a vontade teñen como factores que incrementan a capacidade de autodeterminación. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Contaremos cos recursos EDIXGAL para consultar os contidos que poden ser impartidos a través da plataforma EDIXGAL. Ademais a través da plataforma traballárase na creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as ferramentas... • Ordenador con conexión a Internet para consultar os contidos que poden ser impartidos a través da plataforma EDIXGAL. • Material audiovisual: películas e documentais • Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. • Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 	<p>B.3.3 Describe a relación entre a liberdade e o concepto de persoa. Valora a importancia da liberdade e intelixencia</p> <p>B.3.4 Analiza e valora a influencia que teñen na liberdade persoal a intelixencia, que nos permite coñecer posibles opcións para elixir, e a vontade, que nos dá a fortaleza suficiente para facer o que temos decidido facer.</p> <p>B.3.5 Analiza algúns factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da</p> <p>intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación, e expón as súas conclusións de forma clara, mediante unha presentación realizada con soportes informáticos e audiovisuais.</p>	Describe a liberdade como inherente a noción de persoa. Valora a importancia da liberdade e intelixencia	<p>Analiza factores condicionantes no desenvolvemento da intelixencia e vontade</p>	2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCL • CD • CMCCT

<ul style="list-style-type: none"> a b d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Valores. O seu papel na vida individual e colectiva. B3.7. Clases de valores. B3.8. Xerarquías de valores. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Xustificar e apreciar o papel dos valores na vida persoal e social, resaltando as súas características, a súa clasificación e a súa xerarquía, coa finalidade de comprender a súa natureza e a súa importancia. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>		<p>B3.6 Explica o que son os valores e as súas principais características, e aprecia a súa importancia na vida individual e colectiva das persoas.</p> <p>B3,7 Procura e selecciona información sobre a existencia de clases de valores: relixiosos, afectivos, intelectuais, vitais, etc.</p> <p>B3.8 Realiza, en traballo en grupo, unha xerarquía de valores, explicando a súa fundamentación racional, mediante unha exposición usando medios informáticos ou audiovisuais.</p>	<p>Explica a importancia dos valores e as súas características</p> <p>Procura información sobre os distintos tipos de valores</p> <p>Realiza un traballo cooperativo sobre a xerarquía dos valores</p>	<p>2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> L CA CD CSC 	CC
<ul style="list-style-type: none"> a d h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.9. Carácter distintivo dos valores éticos. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Resaltar a importancia dos valores éticos, as súas especificacións e a súa influencia na vida persoal e social do ser humano, destacando a necesidade de ser recoñecidos e respectados por todos. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>		<p>B3.9 Explica a diferenza entre os valores éticos e o resto dos valores, e valora a importancia para a persoa dos valores éticos.</p>	<p>Diferenza os valores éticos de outro tipo de valores</p>	<p>2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	CSC
<ul style="list-style-type: none"> a d e g h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.10. Valores e normas éticas, e os seus efectos beneficiosos para a persoa e para a comunidade. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Tomar conciencia da importancia dos valores e das normas éticas, como guía da conduta individual e social, asumindo a responsabilidade de difundilos e promovelos polos beneficios que proporcionan á persoa e á 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p>		<p>B3.10 Destaca algunhas das consecuencias negativas que, a nivel individual e comunitario, ten a ausencia de valores e normas éticas, tales como o egoísmo, a corrupción, a mentira, o abuso de poder, a intolerancia, a insolidariedade, a violación dos dereitos humanos, etc.</p>	<p>Destaca as consecuencias negativas de ausencia de normas éticas.</p>	<p>2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC CSIEE 	CAA

		comunidade.	Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatar na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debatar ao respecto. Xogos de ROLL. películas e debatar ao respecto.					
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos								
• a • c • d • h	• B5.1. Preámbulo da DUDH: a dignidade das persoas como fundamento dos seus dereitos universais, inalienables e innatos.	• B5.1. Identificar, no preámbulo da DUDH, o respecto á dignidade das persoas e os seus atributos esenciais como o fundamento do que derivan todos os dereitos humanos.	• O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. • O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) • Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). • Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatar na aula. • Realización dunha presentación en soporte dixital. • ANEXO I, (R-2, específica) • Visionado de imaxes, textos ou películas e debatar ao respecto. • Xogos de ROLL.	• Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. • Desenvolver estratexias de grupo e individualizada Nesta materia cobra unhas. • Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. • Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. • Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. • Utilizaranse a plataforma EDIXGAL así coma documentais e películas que ilustren o mellor posible os contidos. • Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. • Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. • Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos.	B5.1 Explica e aprecia en que consiste a dignidade que esta declaración recoñece ao ser humano como persoa, posuidora duns dereitos universais, inalienables e innatos, mediante a lectura do seu preámbulo	Explica en que consiste a dignidade do ser humano recoñecida no preámbulo	3ª Avaliación (3 ou 4 sesións.)	• CCL
• a • b • c • d • e • g • h	• B5.2. Dereitos da muller: patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e desigualdade de xénero. • B5.3. Dereitos da infancia.	• B5.2. Estimar a importancia do problema actual do exercicio dos dereitos da muller e da infancia en grande parte do mundo, coñecendo as súas causas e tomando conciencia deles, coa finalidade de promover a súa solución.	O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. • O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). • Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatar na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debatar ao respecto. Xogos de ROLL.	• Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. • Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. • Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. • Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. • Fomento dunhas actitudes que propicien no alumnado a asunción dos valores propios dun sistema democrático. • A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. • Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo.	B5,2 Xustifica a necesidade de actuar en defensa dos dereitos da infancia, loitando contra a violencia e o abuso do que nenos e as nenas son vítimas no século XXI, tales como o abuso sexual, o traballo infantil, ou a súa utilización como soldados/as, etc. B5.3 Emprime, en colaboración en grupo, a elaboración dunha campaña contra a discriminación da muller e a violencia de xénero no seu medio familiar, escolar e social, e avalía os resultados obtidos.	Razoa sobre a necesidades de defender os dereitos da infancia. Emprime cooperativamente unha campaña contra a discriminación da muller.	2ª Avaliación (3 ou 4 sesións.)	• CSC • CSIEE
• a	• B5.4.	• B5.3. Apreciar	O seguimento e avaliación das		B5,4 Indaga en traballo en	Procura información sobre o	2ª Avaliación	• CAA

<ul style="list-style-type: none"> d e g 	<p>Organizacións que traballan polos dereitos humanos: institucións internacionais e ONG.</p>	<p>o labor que realizan institucións e ONG que traballan pola defensa dos dereitos humanos, auxiliando as persoas que por natureza os posúen, pero non teñen a oportunidade de exercelos.</p>	<p>aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> Contaremos cos recursos EDIXGAL para consultar os contidos que poden ser impartidos a través da plataforma EDIXGAL. Ademais a través da plataforma traballarase na creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as ferramentas, Tics... Ordenador con conexión a Internet para consultar os contidos que poden ser impartidos a través da plataforma EDIXGAL. Material audiovisual: películas e documentais Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 	<p>colaboración, sobre o voluntariado e ONGS</p>	<p>(3 ou 4 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL
---	---	---	---	--	--	--------------------------	--

GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA NO 1º E.S.O.

- Identifica en que consiste a personalidade e os factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno que inflúen na súa construción, e aprecia a capacidade de autodeterminación no ser humano.
- Relaciona o desenvolvemento das habilidades emocionais coa adquisición das virtudes éticas, tales como a perseveranza, a prudencia, a autonomía persoal, a temperanza, a fortaleza da vontade, a honestidade cun mesmo, o respecto á xustiza e a fidelidade aos propios principios éticos, entre outras.
- É capaz de traballar en grupo respetando as ideas alleas, traballando con responsabilidade e cumprindo puntualmente coa súa parte no traballo.
- Realiza, en traballo en grupo, unha xerarquía de valores, explicando a súa fundamentación racional, mediante unha exposición usando medios informáticos ou audiovisuais.

- Define os ámbitos da vida privada e a pública, así como o límite da liberdade humana, en ambos os casos.
- Emprega, en diálogos curtos reais ou inventados, habilidades sociais como a empatía, a escoita activa, a interrogación asertiva, etc., coa finalidade de que aprenda a utilizalos de forma natural na súa relación coas demais persoas.
- Destaca o deber moral e cívico que todas as persoas teñen de prestar auxilio e socorro a outras cuxa vida, liberdade e seguridade estean en perigo de xeito inminente, colaborando na medida das súas posibilidades a prestar primeiros auxilios, en casos de emerxencia.
- Analiza e valora a influencia que teñen na liberdade persoal a intelixencia, que nos permite coñecer posibles opcións para elixir, e a vontade, que nos dá a fortaleza suficiente para facer o que temos decidido facer.
- Xustifica a necesidade de actuar en defensa dos dereitos da infancia, loitando contra a violencia e o abuso do que nenos e as nenas son vítimas no século XXI, tales como o abuso sexual, o traballo infantil, ou a súa utilización como soldados/as, etc.
- Utiliza con corrección a terminoloxía propia da materia.
- Ten claridad e orde na exposición dos traballos.
- É capaz de captar a estrutura formal recoñecendo o significado dos termos.
- Distingue entre ideas principais e subordinadas.
- Cumpre coas normas de convivencia do centro.
- Entrega os traballos no prazo establecido.
- Ten un comportamento exemplar, respetando as normas de convivencia e as demais persoas.
- Mantén limpo e organizado o seu lugar de traballo.
- Asiste co material necesario para realizar as tarefas.

Bloque 1. A dignidade da persoa

Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Instrumentos da avaliación	Metodoloxía e Recursos	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución NIVEL 2	Temporización	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> a d h l 	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Conceptos de persoa achegados pola filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Construír un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de ser libre. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatar na aula.</p> <p>Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debatar ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) Non usaremos ningún libro de texto. Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible los contidos. Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. 	<p>B1-1Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando algunhas definicións achegadas por filósofos/as</p>	<p>Define o concepto de persoa a partir dalgunhas definicións-filosóficas</p>	<p>1ª Avalación (3 ou 4 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CCL
<ul style="list-style-type: none"> a c d h l 	<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Visión kantiana: a persoa como suxeito autónomo e como un fin en si mesma. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Identificar os conceptos de heteronomía e autonomía, mediante a concepción kantiana da persoa, coa finalidade de valorar a súa importancia e aplicala na realización da vida moral. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatar na aula.</p> <p>Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debatar ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores 	<p>B1.2Explica a concepción kantiana do concepto de persoa, como suxeito autónomo capaz. de ditar as súas propias normas morais</p>	<p>Explica concepción kantiana do concepto de persoa. Valora a idea kantiana da persoa como un fin en si mesma.</p>	<p>1ª Avalación (3 ou 4 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CSC
<ul style="list-style-type: none"> a b d 	<ul style="list-style-type: none"> B1.3. Noción aristotélica da 	<ul style="list-style-type: none"> B1.3. Entender a relación entre os actos, os hábitos e o 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa</p>	<ul style="list-style-type: none"> A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores 	<p>B1.3Sinala en que consiste a virtude e as súas características en Aristóteles,</p>	<p>Coñece o sentido das virtudes éticas en Aristóteles.</p>	<p>1ª Avalación (3 ou 4 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL

<ul style="list-style-type: none"> h l 	<p>virtude: relación cos actos, hábitos e o carácter. Virtudes éticas.</p>	<p>desenvolvemento do carácter, mediante a comprensión do concepto de virtude en Aristóteles e, en especial, o relativo ás virtudes éticas, pola importancia que teñen no desenvolvemento da personalidade.</p>	<p>observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<p>propios da sociedade democrática en que vive.</p> <ul style="list-style-type: none"> Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. <p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> Material audiovisual: películas e documentais Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 	<p>indicando a súa relación cos actos, os hábitos e o carácter.</p>	<p>Enumera algúns dos beneficios que, segundo Aristóteles, achegan as virtudes éticas ao ser humano.</p>	<ul style="list-style-type: none"> CSC
--	--	---	---	--	---	--	---

Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais

<ul style="list-style-type: none"> a b e g h 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Diferenzas entre ética e dereito. B2.2. Posibles conflitos entre os valores que regulan a vida privada e os que regulan a vida pública. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Distinguir, na persoa, os ámbitos da vida privada e da vida pública, a primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os límites da liberdade persoal e social. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafoles, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) Non usaremos ningún libro de texto. Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible los contidos. Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, 	<p>B2.1 Reflexiona arredor do problema da relación entre estes dous campos, o privado e o público, e a posibilidade de que exista un conflito de valores éticos entre ambos, así como a forma de atopar unha solución baseada nos valores éticos, exemplificando de maneira concreta tales casos, e expón as súas posibles solucións fundamentadas eticamente.</p> <p>B2.2 Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral, no que se refire á súa orixe e á súa finalidade.</p>	<p>Reflexiona sobre a diferenza entre vida privada e pública e o seu posible conflito de valores</p>	<p>1ª Avaliación (2 ou 3 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CSIEE
---	--	---	---	--	---	--	--	---

				<p>simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. • Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. • A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. • Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. <p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Material audiovisual: películas e documentais • Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. • Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 				
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Bloque 3. A reflexión ética

<ul style="list-style-type: none"> • a • d • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.1. Diferenza entre ética e moral. • B3.2. Reflexión ética como guía racional de conduta. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.1. Distinguir entre ética e moral, sinalando as semellanzas e as diferenzas entre elas, e estimando a importancia da reflexión ética como un saber práctico necesario para guiar de xeito racional a conduta do ser humano á súa plena realización. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. • Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. • Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. • Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. • Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. • Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) • Non usaremos ningún libro de texto. • Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible los contidos. • Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. • Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. • Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. • Proporcionar situacións de 	<p>B3,1Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral, no que se refire á súa orixe e á súa finalidade.</p> <p>B3,2Achega razóns que xustifican a importancia da reflexión ética, como unha guía racional de conduta necesaria na vida do ser humano, expresando de forma apropiada os argumentos en que se fundamenta</p>	<p>Recoñece as diferenzas entre ética e moral. Argumenta sobre a importancia da reflexión ética</p>	<p>2ª Avaliación (2 ou 3 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CSC
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • d • g • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.3. Estrutura moral da persoa. • B3.4. Etapas do desenvolvemento moral en 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.2. Destacar o significado e a importancia da natureza moral do ser humano, analizando as súas etapas de desenvolvemento e tomando conciencia da necesidade que ten de 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. • Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. • Proporcionar situacións de 	<p>B3.3Describe a relación entre a liberdade e os conceptos de persoa e estrutura moral.</p> <p>B3.4Explica as tres etapas do desenvolvemento moral na persoa, segundo a teoría de Piaget ou a de Kohlberg, e as</p>	<p>Relaciona a noción de liberdade coa persoa</p> <p>Explica as fases do desenvolvemento moral en Piaget e Kohlberg</p> <p>2ª Avaliación</p>	<p>2ª Avaliación (2 ou 3 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC

	<p>Piaget e Kohlberg. Paso da heteronomía á autonomía moral.</p>	<p>normas éticas, libre e racionalmente asumidas, como guía do seu comportamento.</p>	<p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<p>aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. • Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. • Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. • Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. • Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático.</p>	<p>características propias de cada unha, destacando como se pasa da heteronomía á autonomía moral.</p>	<p>(2 ou 3 sesións.)</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • a • g • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.5. A liberdade como raíz da estrutura moral da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.3. Recoñecer que a liberdade constitúe a raíz da estrutura moral na persoa, e apreciar o papel da intelixencia e da vontade como factores que incrementan a capacidade de autodeterminación. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<p>propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. • A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. • Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo.</p> <p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Material audiovisual: películas e documentais • Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. • Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 	<p>B3,5Describe a relación entre a liberdade e os conceptos de persoa e estrutura moral.</p>	<p>Relaciona a noción de liberdade coa persoa.</p> <p>Distingue as características esenciais dos valores éticos</p>	<p>2ª Avaliación (2 ou 3 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • d • e • g • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.6. Características distintivas dos valores éticos. • B3.7. Valores éticos e dignidade humana. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.4. Resaltar a importancia dos valores éticos, as súas especificacións e a súa influencia na vida persoal e social do ser humano, destacando a necesidade de ser recoñecidos e respectados por todos. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>		<p>B3-6Describe as características distintivas dos valores éticos, utilizando exemplos concretos deles e apreciando a súa relación esencial coa dignidade humana e a conformación dunha personalidade xusta e satisfactoria B3.7Define o concepto de norma e de norma ética, distinguíndoa das normas xurídicas, relixiosas, etc</p>	<p>Diferenza as normas éticas de outros sistemas normativos.</p>	<p>2ª Avaliación (2 ou 3 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC • CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • a • b 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.8. Normas. Especificidade 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.5. Establecer o concepto de normas éticas e apreciar a súa 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa</p>		<p>B3.9Sinala quen foron os sofistas e algúns dos feitos e das razóns en que se fundamentaba a</p>	<p>Explica o relativismo moral dos sofistas e as súas</p>	<p>2ª Avaliación (2 ou 3</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CCL

<ul style="list-style-type: none"> h l 	<p>das normas éticas.</p> <ul style="list-style-type: none"> B3.9. Relativismo moral dos sofistas. B3.10. Intelectualismo moral en Sócrates e Platón. B3.11. Relativismo moral fronte a obxectivismo moral. 	<p>importancia, identificando as súas características e a natureza da súa orixe e validez, mediante o coñecemento do debate ético que existiu entre Sócrates e os sofistas.</p>	<p>observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula.</p> <p>Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto.</p> <p>Xogos de ROLL.</p>		<p>súa teoría relativista da moral, destacando as consecuencias que esta ten na vida das persoas B3-10 Coñece os motivos que levaron a Sócrates a afirmar o e explica en qué consiste o "intelectualismo moral", e intelectualismo moral.</p>	<p>consecuencias. Explica en que consiste e a postura de Platón ao respecto.</p>	<p>sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CSC
<ul style="list-style-type: none"> b e g h l 	<ul style="list-style-type: none"> B3.12. Clasificación das teorías éticas: éticas de fins e éticas procedementais. B3.13. A ética de Epicuro como ética de fins. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Explicar as características e os obxectivos das teorías éticas, así como a súa clasificación en éticas de fins e procedementais, sinalando os principios máis destacados do hedonismo de Epicuro. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula.</p> <p>Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto.</p> <p>Xogos de ROLL.</p>		<p>B3.12 Enuncia os elementos distintivos das "teorías éticas" e argumenta a súa clasificación en éticas de fins de éticas procedementais, e elabora un esquema coas súas características máis destacadas.</p> <p>B3.13 Enuncia os aspectos fundamentais da teoría hedonista de e os valores éticos que defende, destacando as características que a identifican como unha ética de fins.</p>	<p>Realiza una clasificación das teorías éticas. Enuncia os trazos esenciais da ética de Epicuro</p>	<p>2ª Avaliación (2 ou 3 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCEC CCL
<ul style="list-style-type: none"> b h l 	<ul style="list-style-type: none"> B3.14. O eudemonismo aristotélico como ética de fins. B3.15. O ben supremo da persoa en Aristóteles e as tres tendencias da alma. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.7. Entender os principais aspectos do eudemonismo aristotélico, identificándoo como unha ética de fins e valorando a súa importancia e a vivencia actuais. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula.</p> <p>Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou</p>		<p>B3.14 Explica o significado do termo "eudemonismo" e o que para Aristóteles significa a felicidade como ben supremo, e elabora e expresa conclusións.</p> <p>B3.15 Distingue os tres tipos de tendencias que hai no ser humano, segundo Aristóteles, e a súa relación co que el considera como ben supremo da persoa.</p>	<p>Explica o eudemonismo. Distingue as tendencias da natureza humana en Aristóteles.</p>	<p>2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCEC

			películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.					
• b • g • h • l	• B3.16. O utilitarismo como ética de fins: principio de utilidade; concepto de pracer; compatibilidade e do egoísmo individual co altruísmo universal; localización do valor moral nas consecuencias da acción.	• B3.8. Comprender os elementos máis significativos da ética utilitarista e a súa relación co hedonismo de Epicuro, clasificándoa como unha ética de fins e elaborando argumentos que apoiem a súa valoración persoal arredor desta formulación ética.	O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.		B3.16 Fai unha recensión das ideas fundamentais da ética utilitarista: o principio de utilidade, o concepto de pracer, a compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal e a localización do valor moral nas consecuencias da acción, entre outras.	Recensiona as ideas fundamentais da ética utilitarista.	2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	• CCL • CSIEE • CCEC

Bloque 4. A xustiza e a política

• a • b • e • h • l	• B4.1. Relación entre ética, política e xustiza no pensamento aristotélico. • B4.2. Semellanzas, diferenzas e relacións entre valores éticos e valores cívicos.	• B4.1. Comprender e valorar a importancia da relación entre os conceptos de ética, política e xustiza, mediante a análise e a definición destes termos, destacando o vínculo entre eles no pensamento de Aristóteles.	O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.	• Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. • Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. • Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. • Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. • Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. • Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) • Non usaremos ningún libro de texto. • Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible los contidos. • Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes.	B4.1 Explica e aprecia as razóns que dá Aristóteles para establecer un vínculo necesario entre ética, política e xustiza. B4.2 Utiliza e selecciona información sobre os valores éticos e cívicos, identificando e apreciando as semellanzas, as diferenzas e as relacións entre eles.	Relaciona as dimensións da ética e a política a través da xustiza en Aristóteles. Selecciona información sobre as semellanzas entre os distintos valores éticos.	3ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	• CCEC • CAA
• b • e • g • h • l	• B4.3. A política de Aristóteles. • B4.4. Concepto aristotélico de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade.	• B4.2. Coñecer e apreciar a política de Aristóteles e as súas características esenciais, e entender o seu concepto de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade, elaborando un xuízo crítico sobre a perspectiva deste filósofo.	O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da	• Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. • Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. • Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras.	B4.3. Selecciona e usa información, en colaboración co grupo, para entender e apreciar a importancia que Aristóteles lle dá á xustiza como valor ético no que se fundamenta a lexitimidade do Estado e a súa relación coa felicidade e o ben común, e expón as súas conclusións persoais	Selecciona cooperativamente información sobre a idea da xustiza en Aristóteles.	3ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	• CAA • CCL • CSIEE • CD • CSC

			<p>temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. • Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. • Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. • Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. • A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. • Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. <p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Material audiovisual: películas e documentais • Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. • Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 	<p>debidamente fundamentadas.</p>			
--	--	--	--	--	-----------------------------------	--	--	--

Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos

<ul style="list-style-type: none"> • b • e • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B5.1. Relacións entre ética e dereito. 	<ul style="list-style-type: none"> • B5.1. Sinalar a vinculación entre a ética, o dereito e a xustiza, a través do coñecemento das súas semellanzas, diferenzas e relacións. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. • Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. • Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. • Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. • Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. • Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) • Non usaremos ningún libro de texto. • Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible los contidos. • Partir dos coñecementos dos 	<p>B5.1 Procura e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, a semellanzas e os vínculos entre a ética e o dereito. fundamentadas.</p>	<p>Procura información sobre a relación entre a ética e o dereito</p>	<p>3ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CD
---	--	---	---	--	--	---	--	---

				<p>alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. • Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. • Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. • Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. • Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. • Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. • Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. • A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. • Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. <p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Material audiovisual: películas e documentais • Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. • Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 				
--	--	--	--	---	--	--	--	--

Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía

• a • b • d	• B6.1. Dimensión moral da	• B6.1. Recoñecer a importancia da dimensión moral da ciencia e a	O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa	• Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico.	B6,1Utiliza información de distintas fontes para analizar a dimensión moral da	Utiliza información de diferentes fontes para valorar	3ª Avalación (1 ou 2 sesións.)	• CAA • CMCCT
-------------------	----------------------------	---	---	---	--	---	--------------------------------	------------------

<ul style="list-style-type: none"> e f g h m 	<p>ciencia e da tecnoloxía polo seu impacto en todos os ámbitos da vida humana.</p> <ul style="list-style-type: none"> B6.2. Valores recollidos na DUDH como criterio para fixar límites á investigación científico-tecnolóxica. 	<p>tecnoloxía, así como a necesidade de establecer límites éticos e xurídicos, coa finalidade de orientar a súa actividade consonte os valores defendidos pola DUDH.</p>	<p>observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) Non usaremos ningún libro de texto. Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible los contidos. Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. <p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> Material audiovisual: películas e documentais Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 	<p>ciencia e a tecnoloxía, avaliando impacto positivo e negativo que estas poden ter en todos os ámbitos da vida humana (social, económico, político, ético e ecolóxico, etc.). B6.2Achega argumentos que fundamenten a necesidade de pór límites éticos e xurídicos á investigación práctica, tanto científica como tecnolóxica, tomando a dignidade humana e os valores éticos recoñecidos na DUDH como criterio normativo.</p>	<p>as implicacións éticas da ciencia e tecnoloxía. Argumenta sobre a necesidade de poñer límites éticos a investigación científico-tecnolóxica</p>		<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL CD CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a d g m 	<ul style="list-style-type: none"> B6.3. Problemas da tecnodependencia. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.2. Entender e valorar o problema da tecnodependencia e a alienación humana á que conduce. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realízase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. <p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> Material audiovisual: películas e documentais Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 	<p>B6.3 Destaca o problema e o perigo que representa para o ser humano tecnodependencia sinalando os seus síntomas e as súas causas, e estimando as súas consecuencias negativas, como unha adición incontrolada aos dispositivos electrónicos, aos videoxogos e ás redes sociais, que conduce as persoas cara a unha progresiva deshumanización.</p>	<p>Sinala o problema da tecnodependencia.</p>	<p>3ª Avaliación da (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT

GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA NO 2º E.S.O.

- Sinala en que consiste a virtude e as súas características en Aristóteles, indicando a súa relación cos actos, os hábitos e o carácter.
- Reflexiona arredor do problema da relación entre estes dous campos, o privado e o público, e a posibilidade de que exista un conflito de valores éticos entre ambos, así como a forma de atopar unha solución baseada nos valores éticos.
- Elabora, en colaboración co grupo, argumentos a favor e/ou en contra dalgunha corrente do pensamento traballadas na aula, e expón as súas conclusións cos argumentos racionais correspondentes.
- Argumenta racionalmente as súas opinións sobre a ética utilitarista.
- Procura e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, as semellanzas e os vínculos entre a ética e o dereito.
- Recorre á súa iniciativa persoal para expor as súas conclusións sobre o tema tratado, utilizando medios informáticos e audiovisuais, de xeito argumentado e ordenado racionalmente.
- Presenta unha actitude de tolerancia e respecto ante as opinións que se expresan na confrontación de ideas, coa finalidade de solucionar os dilemas éticos, sen esquecer a necesidade de empregar o rigor na fundamentación racional e ética de todas as alternativas de solución formuladas.
- É capaz de traballar en grupo respetando as ideas alleas, traballando con responsabilidade e cumprindo puntualmente coa súa parte no traballo.
- Utiliza con corrección a terminoloxía propia da materia.
- Ten claridad e orde na exposición dos traballos.
- É capaz de captar a estrutura formal recoñecendo o significado dos termos.
- Distingue entre ideas principais e subordinadas.
- Cumpre coas normas de convivencia do centro, respetando as normas de convivencia e as demais persoas.
- Entrega os traballos no prazo establecido.
- Mantén limpo e organizado o seu lugar de traballo.

Asiste co material necesario para realizar as tarefas.

3º E.S.O.

Bloque 4. A xustiza e a política

Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Instrumentos da avaliación	Metodoloxía e Recursos	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución NIVEL 2	Temporización	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> A c d h l 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. A democracia como forma de goberno na que se plasman os principios éticos da DUDH. B4.2. O Estado de dereito. B4.3. Léxico da unidade: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc. B4.4. División de poderes. A proposta de Montesquieu e a súa función de control do Estado por parte da cidadanía. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Xustificar racionalmente a necesidade dos valores e principios éticos contidos na DUDH, como fundamento universal das democracias durante os séculos XX e XXI, destacando as súas características e a súa relación cos conceptos de "Estado de dereito" e "división de poderes". 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatir na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debatir ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafoles, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) Non usaremos ningún libro de texto. Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible los contidos. Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. 	<p>B4.1.Fundamenta racionalmente e eticamente a elección da democracia como un sistema que está por riba doutras formas de goberno, polo feito de incorporar nos seus principios os valores éticos da DUDH. Define "Estado de dereito". Define conceptos básicos relacionados coa democracia cidadanía. Explica a separación de poderes como elemento esencial do Estado democrático de dereito</p> <p>B4.2Define o concepto de "Estado de dereito" e establece a súa relación coa defensa dos valores éticos e cívicos na sociedade democrática.</p> <p>B4.3Describe o significado dos seguintes conceptos e establece arelación entre eles:democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza,representatividade, etc.</p> <p>B4,4Explica a división de poderes proposta por Montesquieu e a función que desempeñan o poder lexislativo, o executivo e o xudicial no Estado democrático, como instrumento para evitar o monopolio do poder político e como medio que permite aos cidadáns e ás cidadás o control do Estado.</p> <p>B4.5Asume e explica o deber moral e civil que teñen os cidadáns e as cidadás de participar activamente no exercicio da democracia, coa finalidade de que se respecten os valores éticos e cívicos no seo do Estado.</p>	<p>Argumenta sobre a democracia como mellor forma de goberno por incorporar nos seus principios os valores éticos da DUDH. Define "Estado de dereito". Define conceptos básicos relacionados coa democracia cidadanía. Explica a separación de poderes como elemento esencial do Estado democrático de dereito</p>	<p>1ª Avalación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> A d g h 	<ul style="list-style-type: none"> B4.5. Deber moral da participación cidadá no exercicio da democracia. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Recoñecer a necesidade da participación activa dos cidadáns e das cidadás na vida política do Estado coa finalidade de evitar os riscos dunha 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica</p>	<ul style="list-style-type: none"> simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. 	<p>B4.5Asume e explica o deber moral e civil que teñen os cidadáns e as cidadás de participar activamente no exercicio da democracia, coa finalidade de que se respecten os valores éticos e cívicos no seo do Estado.</p>	<p>Explica a correlación existente entre dereitos e deberes nas sociedades democráticas. Define algúns dos riscos que existen nos gobernos</p>	<p>1ª Avalación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE

	<ul style="list-style-type: none"> B4.6. Riscos de democracias que violen os dereitos humanos. 	democracia que viole os dereitos humanos.	<p>proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. <p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> Material audiovisual: películas e documentais Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 	<p>B4.6 Define a magnitude dalgúns dos riscos que existen nos gobernos democráticos cando non se respectan os valores éticos da DUDH (dexeneración en demagogia, ditadura das maiorías, escasa participación cidadá, etc.) e formula posibles medidas para evitalos.</p>	democráticos cando non se respectan os valores éticos da DUDH.		
<ul style="list-style-type: none"> A b c d h l 	<ul style="list-style-type: none"> B4.7. A Constitución española: valores éticos nos que se fundamenta e que establece. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Coñecer e valorar os fundamentos da Constitución española de 1978, identificando os valores éticos dos que parte e os conceptos preliminares que establece. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>		<p>B4.7 Identifica e aprecia os valores éticos máis salientables nos que se fundamenta a Constitución española, e sinala a orixe da súa lexitimidade e a súa finalidade, mediante a lectura comprensiva e comentada do seu preámbulo.</p>	Identifica os valores do Preámbulo da Constitución española.	1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> A c d h 	<ul style="list-style-type: none"> B4.8. Dereitos e liberdades públicas fundamentais na Constitución española. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Amosar respecto pola Constitución española e identificar nela, mediante unha lectura explicativa e comentada, os dereitos e os deberes do individuo como persoa e cidadán ou cidadá, apreciando a súa adecuación á DUDH, coa finalidade de asumir de xeito consciente e responsable os principios de convivencia que ben rexer no Estado español. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>		<p>B4.8 Describe os conceptos preliminares delimitados na Constitución española e a súa dimensión ética (nación española, pluralidade ideolóxica ou papel e funcións atribuídas ás Forzas Armadas), a través da lectura comprensiva e comentada dos artigos 1 ao 9.</p>	Describe o compoñente ético dos art. 1 a 9 da Constitución	1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	<ul style="list-style-type: none"> CSC

<ul style="list-style-type: none"> A b c d g h 	<ul style="list-style-type: none"> B4.9. Adecuación da Constitución española aos principios éticos da DUDH. B4.10. Deberes cidadáns na Constitución española. B4.11. Responsabilidade fiscal e principios reitores da política social e económica na Constitución española. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.5. Sinalar e apreciar a adecuación da Constitución española aos principios éticos definidos pola DUDH, mediante a lectura comentada e reflexiva dos "dereitos e deberes dos cidadáns" (artigos do 30 ao 38) e dos "principios reitores da política social e económica" (artigos do 39 ao 52). 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatar na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debatar ao respecto. Xogos de ROLL.</p>		<p>B4.9 Sinala e comenta a importancia dos "dereitos e as liberdades públicas fundamentais da persoa" establecidos na Constitución: liberdade ideolóxica, relixiosa e de culto; carácter aconfesional do Estado; dereito á libre expresión de ideas e pensamentos; e dereito á reunión política e á libre asociación, e os seus límites.</p> <p>B4.10 Coñece e aprecia na Constitución española a súa adecuación á DUDH, e sinala os valores éticos en que se fundamentan os dereitos e os deberes dos cidadáns e das cidadás, así como os principios reitores da política social e económica.</p> <p>B4.11 Recoñece a responsabilidade fiscal dos cidadáns e da cidadás, e a súa relación cos orzamentos xerais do Estado como un deber ético que contribúe ao desenvolvemento do ben común.</p>	<p>Sinala a importancia dos dereitos e liberdades. Valora a adecuación dos dereitos fundamentais da Constitución coa DUDH. Recoñece a importancia das obrigas tributarias dos cidadáns</p>	<p>1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSIEE CSC
<ul style="list-style-type: none"> A b g h l ñ 	<ul style="list-style-type: none"> B4.12. Estatuto de Autonomía de Galicia: título preliminar; título primeiro, capítulos I e II. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.6. Coñecer e valorar os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia segundo aparece no seu título preliminar e no título primeiro, capítulos I e II. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatar na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debatar ao respecto. Xogos de ROLL.</p>		<p>B4.12 Sinala e comenta, a través do traballo colaborativo, os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia recollidos no seu título preliminar.</p>	<p>Traballa cooperativamente os elementos esenciais do título preliminar do Estatuto de autonomía galego.</p>	<p>1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> A d h l 	<ul style="list-style-type: none"> B4.13. Desenvolvemento histórico da Unión Europea (UE): obxectivos e valores éticos en que se 	<ul style="list-style-type: none"> B4.7. Coñecer os elementos esenciais da UE, analizando os beneficios recibidos e as responsabilidades adquiridas polos estados membros e a 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p>		<p>B4.13 Describe a integración económica e política da UE, o seu desenvolvemento histórico desde 1951, os seus obxectivos e os valores éticos nos que se fundamenta, de acordo coa DUDH.</p> <p>B4.14 Identifica e aprecia a importancia dos</p>	<p>Describe o proceso da integración europea. Valora os logros da integración europea.</p>	<p>1ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CSC

	<p>fundamenta, de acordo coa DUDH.</p> <ul style="list-style-type: none"> B4.14. Logros alcanzados pola UE en beneficio dos seus cidadáns e das súas cidadás. 	<p>súa cidadanía, coa finalidade de recoñecer a súa utilidade e os logros alcanzados por esta.</p>	<p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatar na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debatar ao respecto. Xogos de ROLL.</p>		<p>logros alcanzados pola UE e o beneficio que estes supuxeron para a vida dos cidadáns e das cidadás (anulación de fronteiras e restricións alfandegueiras, libre circulación de persoas e capitais, etc.), así como as obrigas adquiridas en diferentes ámbitos (económico, político, da seguridade e a paz, etc.).</p>			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos

<ul style="list-style-type: none"> A b e h 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Relación entre ética e dereito. B5.2. Relación entre legalidade e lexitimidade. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Sinalar a vinculación entre a ética, o dereito e a xustiza, a través do coñecemento das súas semellanzas, diferenzas e relacións, e analizar o significado dos termos de legalidade e lexitimidade. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatar na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debatar ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) Non usaremos ningún libro de texto. Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible los contidos. Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. 	<p>B5.1 Busca e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, semellanzas e vínculos existentes entre a Ética e o Dereito, e entre a legalidade e a lexitimidade, elaborando e presentando conclusións fundamentadas.</p>	<p>Procura información sobre a distinción entre legalidade e lexitimidade.</p>	<p>2ª Avalación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CAA CD
<ul style="list-style-type: none"> A b g h l 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Xustificación das normas xurídicas. B5.4. Convencionalismo dos sofistas B5.5. Iusnaturalismo. Iusnaturalismo de Locke. B5.6. Iuspositivismo de Kelsen. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Explicar o problema da xustificación das normas xurídicas, a través da análise das teorías do dereito natural ou iusnaturalismo, o convencionalismo e o positivismo xurídico, identificando a súa aplicación no pensamento xurídico de determinados/as filósofos/as, coa finalidade de ir conformando unha opinión argumentada sobre 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatar na aula. Realización dunha presentación</p>	<ul style="list-style-type: none"> Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. 	<p>B5.5 Elabora en grupo unha presentación con soporte dixital sobre a teoría iusnaturalista do dereito, o seu obxectivo e as súas características, identificando na teoría de Locke un exemplo desta no que se refire á orixe das leis xurídicas, a súa validez e as funcións que lle atribúe ao Estado.</p> <p>B5.6 Analiza información sobre o positivismo xurídico de Kelsen, nomeadamente no relativo á validez das normas e dos criterios que utiliza, especialmente o de eficacia, e a relación que establece entre a ética e o dereito.</p>	<p>Elabora cooperativamente unha exposición sobre o iusnaturalismo xurídico. Analiza os aspectos esenciais do positivismo xurídico.</p>	<p>2ª Avalación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CD CSC CCEC CAA CSIEE

		fundamentación ética das leis.	en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.	<ul style="list-style-type: none"> Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. 				
<ul style="list-style-type: none"> A b d e h l 	<ul style="list-style-type: none"> B5.7. Elaboración da DUDH e creación da ONU. Circunstancias históricas, obxectivos de ambos os acontecementos e papel da DUDH como código ético de conduta dos estados. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Analizar o momento histórico e político que impulsou a elaboración da DUDH e a creación da ONU, coa finalidade de entendela como unha necesidade do seu tempo, cuxo valor continúa vivente como fundamento ético universal da lexitimidade do dereito e dos estados. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Material audiovisual: películas e documentais Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 	B5,7 Explica a función da DUDH como un código ético recoñecido polos países integrantes da ONU, coa finalidade de promover a xustiza, a igualdade e a paz en todo o mundo.	Explica a importancia da DUDH como moralidade universal.	2ª Avalación (1 ou 2 sesións.)	<ul style="list-style-type: none"> CSC CAA CCEC
<ul style="list-style-type: none"> A b c d e g h l 	<ul style="list-style-type: none"> B5.8. Estructura da DUDH: os seus artigos e os tipos de dereito. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Interpretar e apreciar o contido e a estrutura interna da DUDH, coa finalidade de coñecela e propiciar o seu aprecio e respecto. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>		B5.8 Contrasta información dos acontecementos históricos e políticos que orixinaron a DUDH, entre eles o uso das ideoloxías nacionalistas e racistas que defendían a superioridade duns homes sobre outros, chegando ao extremo do Holocausto xudeu, así como a discriminación e o exterminio de todas as persoas que non pertencesen a unha determinada etnia, a un modelo físico, a unha relixión, a unhas ideas políticas, etc.	Procura información sobre o contexto en que xurde a DUDH.	2ª Avalación (1 ou 2 sesións.)	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL CCEC CSC CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> B h l 	<ul style="list-style-type: none"> B5.9. Xeracións de dereitos e feitos históricos que influíron no seu desenvolvemento. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Comprender o histórico dos dereitos humanos como unha conquista da humanidade 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán</p>		B5,9 Sinala os obxectivos da creación da ONU e a data en que se asinou a DUDH, e valora a importancia deste feito para a historia da humanidade.	Sinala os obxectivos da ONU e o día de celebración dos Dereitos Humanos.	2ª Avalación (1 ou 2 sesións.)	<ul style="list-style-type: none"> CCEC

			<p>adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>					
<ul style="list-style-type: none"> • A • c • d • e 	<ul style="list-style-type: none"> • B5.10. Problemas aos que se enfronta o exercicio dos dereitos civís e políticos da DUDH. 	<ul style="list-style-type: none"> • B5.6. Avaliar, utilizando o xuízo crítico, a magnitude dos problemas aos que se enfronta a aplicación da DUDH. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>		<p>B5.10 Elabora unha campaña, en colaboración co grupo, coa finalidade de difundir a DUDH como fundamento do dereito e a democracia, no seu medio escolar, familiar e social. Investigan mediante información obtida en distintas fontes, sobre os problemas e os retos da aplicación da DUDH, no que se refire ao exercicio de dereitos civís (destacando os problemas relativos á intolerancia, a exclusión social, a discriminación da muller, a violencia de xénero e a existencia de actitudes como a homofobia, o racismo, a xenofobia, o acoso laboral e escolar, etc.) e dos dereitos políticos (guerras, terrorismo, ditaduras, xenocidio, refuxiados/as políticos/as, etc.).</p>	<p>Realiza un traballo cooperativo sobre a difusión da DUDH. Investiga sobre a aplicación da DUDH no exercicio de dereitos civís e o que sucede cando non se cumpren.</p>	<p>2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CD • CSC

Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía

<ul style="list-style-type: none"> • A • b • d • e • f • g • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B6.1. Necesidade de criterios éticos na investigación científica. Progreso científico-técnico e valores éticos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B6.1. Recoñecer que existen casos en que a investigación científica non é neutral, senón que está determinada por intereses políticos, económicos, etc., mediante a análise da idea de progreso e a súa interpretación equivocada, cando os 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. • Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. • Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. • Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. • Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. 	<p>B6.1 Obtén e selecciona información, traballando en colaboración, dalgúns casos nos que a investigación científica e tecnolóxica non foi guiada nin é compatible cos valores éticos da DUDH, xerando impactos negativos nos ámbitos humano e ambiental, sinalando as causas. Diserta, colaborando en grupo, sobre a idea de progreso</p>	<p>Exemplifica casos nos que a investigación científica non é compatible cos valores da DUDH.</p>	<p>3ª Avaliación (7 ou 8 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CD • CMCCT • CSC • CCL • CSIEE
---	---	---	--	---	---	---	--	---

		<p>obxectivos non respectan un código ético fundamentado na DUDH.</p> <p>da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafoles, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) • Non usaremos ningún libro de texto. • Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible los contidos. • Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. • Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. • Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. • Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. • Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. • Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. • Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. • Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. • A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. • Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. <p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Material audiovisual: películas e documentais • Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. • Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 	<p>na ciencia e a súa relación cos valores éticos, o respecto á dignidade humana e o seu medio, e elabora e expón conclusións.</p>			
--	--	---	--	--	--	--	--

GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA NO 3º E.S.O.

- Describe o significado dos seguintes conceptos e establece a relación entre eles: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc.
- Asume e explica o deber moral e civil que teñen os cidadáns e as cidadás de participar activamente no exercicio da democracia, coa finalidade de que se respecten os valores éticos e cívicos no seo do Estado.
- Identifica e aprecia os valores éticos máis salientables nos que se fundamenta a Constitución española.
- Sinala e comenta a importancia dos "dereitos e as liberdades públicas fundamentais da persoa" establecidos na Constitución: liberdade ideolóxica, relixiosa e de culto; carácter aconfesional do Estado; dereito á libre expresión de ideas e pensamentos; e dereito á reunión política e á libre asociación, e os seus límites.
- Achega razóns para xustificar a importancia que ten, para o bo funcionamento da democracia, o feito de que os cidadáns as cidadás sexan conscientes non só dos seus dereitos, senón tamén das súas obrigas como un deber cívico, xurídico e ético.
- Explica e asume os deberes cidadáns que establece a Constitución, e ordénaos segundo a súa importancia, xustificando a orde elixida.
- Sinala e comenta, a través do traballo colaborativo, os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia recollidos no seu título preliminar.
- Identifica e valora as características sinaladas no título I sobre o "poder galego".
- Identifica e valora as funcións e as características do Parlamento sinaladas no capítulo I, e da Xunta e a súa Presidencia, segundo o capítulo II.
- É capaz de traballar en grupo respetando as ideas alleas, traballando con responsabilidade e cumprindo puntualmente coa súa parte no traballo.
- Recoñece a responsabilidade fiscal dos cidadáns e da cidadás, e a súa relación cos orzamentos xerais do Estado como un deber ético que contribúe ao desenvolvemento do ben común.
- Identifica e aprecia a importancia dos logros alcanzados pola UE e o beneficio que estes supuxeron para a vida dos cidadáns e das cidadás (anulación de fronteiras e restricións alfandegueiras, libre circulación de persoas e capitais, etc.), así como as obrigas adquiridas en diferentes ámbitos (económico, político, da seguridade e a paz, etc.).

- Busca e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, semellanzas e vínculos existentes entre a Ética e o Dereito, e entre a legalidade e a lexitimidade, elaborando e presentando conclusións fundamentadas.
- Recorre ao espírito emprendedor e á iniciativa persoal para elaborar unha presentación con medios informáticos, en colaboración co grupo, comparando as tres teorías do dereito e explicando as súas conclusións.
- Contrasta información dos acontecementos históricos e políticos que orixinaron a DUDH, entre eles o uso das ideoloxías nacionalistas e racistas que defendían a superioridade duns homes sobre outros, chegando ao extremo do Holocausto xudeu, así como a discriminación e o exterminio de todas as persoas que non pertencesen a unha determinada etnia, a un modelo físico, a unha relixión, a unhas ideas políticas, etc.
- Describe os feitos máis influentes no desenvolvemento histórico dos dereitos humanos da primeira xeración (dereitos civís e políticos), da segunda xeración (económicos, sociais e culturais) e da terceira (dereitos dos pobos á solidariedade, ao desenvolvemento e á paz).
- Investiga mediante información obtida en distintas fontes, sobre os problemas e os retos da aplicación da DUDH, no que se refire ao exercicio de dereitos civís (destacando os problemas relativos á intolerancia, a exclusión social, a discriminación da muller, a violencia de xénero e a existencia de actitudes como a homofobia, o racismo, a xenofobia, o acoso laboral e escolar, etc.) e dos dereitos políticos (guerras, terrorismo, ditaduras, xenocidio, refuxiados/as políticos/as, etc.).
- Selecciona e contrasta información, colaborando en grupo, sobre algunhas das ameazas da aplicación indiscriminada da ciencia e a tecnoloxía para o contorno ambiental e para a vida (explotación descontrolada dos recursos naturais, destrución de hábitats, contaminación química e industrial, choiva ácida, cambio climático, desertificación, etc.).
- Utiliza con corrección a terminoloxía propia da materia.
- Ten claridad e orde na exposición dos traballos.
- É capaz de captar a estrutura formal recoñecendo o significado dos termos.
- Distingue entre ideas principais e subordinadas.

- Cumpre coas normas de convivencia do centro.
- Entrega os traballos no prazo establecido.
- Ten un comportamento exemplar, respetando as normas de convivencia e as demais persoas.
- Realiza o seu traballo con pulcritude e mantén limpo o seu lugar de traballo, asistindo co material necesario para realizar as tarefas.

4º E.S.O.

Bloque 1. A dignidade da persoa

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Posibles Instrumentos da avaliación	Metodoloxía e Recursos	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución NIVEL 2	Temporización	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • d • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. A dignidade do ser humano como valor básico no que se asenta a DUDH. • B1.2. Atributos esenciais do ser humano na DUDH: razón, conciencia e liberdade. B1.3. Léxico do bloque: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. Interpretar e valorar a importancia da dignidade da persoa como o valor do que parte e no que se fundamenta a DUDH, subliñando os atributos inherentes á natureza humana e os dereitos inalienables e universais que derivan dela, como o punto de partida sobre o que deben xirar os valores éticos nas relacións humanas a nivel persoal, social, estatal e universal. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital.</p> <p>ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. • Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. • Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. • Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. • Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. • Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) • Non usaremos ningún libro de texto. • Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor 	<p>Identifica a orixe dos dereitos inalienables e universais que establece a DUDH na dignidade do ser humano tanto que persoa e os atributos inherentes á súa natureza.</p> <p>B1,2Identifica na DUDH oos atributos esenciais do ser humano: razón, conciencia e liberdade.</p> <p>B1.3Relaciona adecuadamente os termos e as expresións seguintes, que se utilizan na DUDH: dignidade da persoa, fraternidade, liberdadehumana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc</p>	<p>Identifica a orixe dos dereitos establecidos na DUDH na dignidade do ser humano</p> <p>Identifica na DUDH os atributos humanos de razón, conciencia e liberdade.</p> <p>Relaciona algúns dos termos e expresións esenciais utilizados na DUDH.</p>	<p>1ª Avaliación (5 ou 7 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL • CAA

				<p>posible los contenidos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. • Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. • Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. • Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. • Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. • Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. • Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. • Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. • A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. • Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. <p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Material audiovisual: películas e documentais • Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. • Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 			
--	--	--	--	--	--	--	--

Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais

<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • d • e • g • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Dereitos e liberdades dos individuos establecidos na DUDH que o Estado debe respectar. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Explicar, basándose en la DUDH, los principios que deben regir las relaciones entre la ciudadanía y el Estado, a fin de favorecer su cumplimiento en la sociedad en que viven. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital.</p> <p>ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. • Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. • Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. • Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. • Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. • Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) 	<p>B2.1 Comenta, segundo o establecido pola DUDH nos artigos do 12 ao 17, os dereitos do individuo que o Estado deb respectar e fomentar, nas relacións existentes entre ambos.</p>	<p>Comenta os artigos da DUDH do 12 ao 17.</p>	<p>1ª Avaliación (3 ou 4 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CD • CSIEE • CCEE • CSC
<ul style="list-style-type: none"> • a • c • d • g • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.2. Fenómeno da socialización global. • B2.3. Perigos da socialización global á marxe dos valores éticos universais. • B2.4. Medios de comunicación de masas e socialización global. Conflito entre liberdade de expresión outros dereitos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.2. Explicar en que consiste a socialización global e a súa relación cos medios de comunicación masiva, valorando os seus efectos na vida e no desenvolvemento moral das persoas e da sociedade, e reflexionar acerca do papel que deben ter a ética e o Estado en relación con este tema. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital.</p> <p>ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Non usaremos ningún libro de texto. • Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible los contidos. • Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. • Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. • Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. • Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. • Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. • Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. • Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, 	<p>B2,2 Explica os límites do Estado que establece a DUDH nos artigos do 18 ao 21, ao determinar as liberdades dos cidadáns e das cidadás que este debe protexer e respectar.</p> <p>B2.3 Describe e avalía o proceso de socialización global, mediante o que se produce a interiorización de valores, normas, costumes, etc.</p> <p>B2,4 Sinala os perigos que encerra o fenómeno da socialización global se se desenvolve á marxe dos valores éticos universais, e debate acerca da necesidade de establecer límites éticos e xurídicos neste tema.</p>	<p>Explica os límites ao poder da DUDH nos artigos 18 ao 21.</p> <p>Describe o proceso de interiorización dos valores.</p> <p>Sinala os perigos da socialización ao marxe de valores universais</p>	<p>1ª Avaliación (5 ou 7 sesións.)</p>	

				<p>históricos e xeográficos.</p> <ul style="list-style-type: none"> Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. <p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> Material audiovisual: películas e documentais Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 			
--	--	--	--	---	--	--	--

Bloque 3. A reflexión ética

<ul style="list-style-type: none"> a d f h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Importancia e valor da reflexión ética como defensa dos DDHH. B3.2. Novos campos da ética aplicada: profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Recoñecer que a necesidade dunha regulación ética é fundamental no mundo actual de grandes e rápidos cambios, debido á magnitude dos perigos aos que se enfronta o ser humano, polo que resulta necesaria a súa actualización e a ampliación aos novos campos de acción da empresa, ciencia e tecnoloxía, etc. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafoles, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) Non usaremos ningún libro de texto. Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible os contidos. Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. Asegurar a construción de 	<p>B3.1Justifica racionalmente e estima a importancia da reflexión ética no século XXI, como instrumento de protección dos dereitos humanos ante o perigo que poden representar entes posuidores de grandes intereses políticos e económicos e grupos violentos, que teñen ao seualcance armamento de grande alcance científico e tecnolóxico, capaces de pór en grande risco os dereitos fundamentais da persoa.</p> <p>B3.2Sinala algúns dos novos campos aos que se aplica a ética (profesional, bioética ,ambiente, economía, empresa,ciencia e tecnoloxía, etc.).</p>	<p>2ªAvaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CSC CMCCT CSIEE CCL CAA CD
<ul style="list-style-type: none"> a d g h m 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Proxecto de vida persoal: límites e oportunidades que ofrecen as circunstancias persoais, e valores éticos 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Comprender e apreciar a importancia que teñen para o ser humano do século XXI as circunstancias que o rodean, salientando os límites que lle imponen e as oportunidades que lle 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica</p>	<ul style="list-style-type: none"> Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible os contidos. Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. Asegurar a construción de 	<p>B3.3Describe e avalía as circunstancias que no momento actual o/a rodean,identificando as limitacións e as oportunidades que se lle formulan desde as perspectivas social, laboral,</p>	<p>2ªAvaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	

	que serven como guía.	ofrecen para a elaboración do seu proxecto de vida, conforme os valores éticos que libremente elixe e que dan sentido á súa existencia.	proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.	aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. • Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. • Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. • Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. • Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. • Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. • Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. • A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. • Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo.	educativa, económica, familiar, afectiva, etc., co obxecto de deseñar, a partir delas, o seu proxecto devida persoal, determinando libremente os valores éticos que deben guialo/a.		
• a • b • d • h • l	1. B3.4. Éticas formais e éticas materiais. 2. B3.5. Ética kantiana: carácter formal. Autonomía da persoa como valor ético fundamental.	• B3.3. Distinguir os principais valores éticos nos que se fundamentan as éticas formais, establecendo a súa relación coa ética kantiana e sinalando a importancia que este filósofo lle atribúe á autonomía da persoa como valor ético fundamental.	O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.		B3.4 Define oselementos distintivos daséticas formais e compáraos cos relativos á s éticas materiais B3,5Explica as características da ética kantiana (formal, universal e raciona), así, como a importancia da súa achega á ética universal.	Contrapón as éticas formais e materiais. Explica as características do formalismo moral kantiano.	2ªAvaliación (1 ou 2 sesións.)
• b • c • d • e • g • h	3. B3.6. Ética do discurso, de Apel e Habermas, como ética formal. Relación coa ética de Kant.	• B3.4. Identificar a ética do discurso, de Habermas e de Apel como unha ética formal, que salienta o valor do diálogo e o consenso na comunidade, como procedemento para atopar normas éticas xustas.	Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.	Recursos • Material audiovisual: películas e documentais • Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. • Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc.	B3.6Identifica a ética do discurso como unha ética formal e describe en que consiste o imperativo categórico que formula, sinalando assimilitudes e as diferenzas queposúe o imperativo da ética de Kant.	Caracteriza a ética do discurso.	2ªAvaliación (1 ou 2 sesións.)

Bloque 4. A xustiza e a política

• a • c • d • h • l	• B4.1. Democracia e xustiza. • B4.2. Deberes cívicos como cumprimento de valores éticos e como defensa e difusión dos dereitos humanos.	• B4.1. Concibir a democracia non só como unha forma de goberno, senón como un estilo de vida cidadá, consciente do seu deber como elemento activo da vida política, colaborando na defensa e na difusión dos dereitos	O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo	• Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. • Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. • Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. • Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das	b4-1Comprende a importancia que ten para a democracia e a xustiza, que os cidadáns e as cidadás coñezan e cumpran os seus deberes(defensa dos valores éticos ecívicos, coidado e conservación de todos os bens e servizos públicos, participación na elección de representantes políticos/as, respecto e tolerancia á	Comprende a necesidade de que os cidadáns estean informados dos seus dereitos e deberes e actúen responsablemente.	2ªAvaliación (1 ou 2 sesións.)	• CSC • CAA
---------------------------------	---	--	---	--	---	--	--------------------------------	----------------

		humanos tanto na súa vida persoal como na social.	da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatir na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debatir ao respecto. Xogos de ROLL.	aprendizaxes destes valores á vida cotiá. • Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. • Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafoles, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) • Non usaremos ningún libro de texto. • Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible os contidos. • Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. • Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. • Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. • Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. • Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. • Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. • Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. • Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. • A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. • Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo.	pluralidade de ideas e de crenzas, acatamento das leis e das sentenzas dos tribunais de xustiza, pagamento dos impostos establecidos, etc.).		
• a • c • d • h • l l	• B4.3. Perigos dunha globalización sen valores éticos. • B4.4. Promoción dos DDHH por parte dos Estados: fomento e ensino dos valores éticos.	• B4.2. Reflexionar acerca do deber da cidadanía e dos Estados de promover o ensino e a difusión dos valores éticos como instrumentos indispensables para a defensa da dignidade e os dereitos humanos, ante o perigo que o fenómeno da globalización pode representar para a destrución do planeta e a deshumanización da persoa.	O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase. O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1) Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatir na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debatir ao respecto. Xogos de ROLL.	• Non usaremos ningún libro de texto. • Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible os contidos. • Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. • Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. • Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. • Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. • Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. • Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. • Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. • Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. • A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. • Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo.	B4.3 Diserta e elabora conclusións, en grupo, acerca das terribles consecuencias que pode ter para o ser humano B4.4 Comenta o deber ético e político que teñen todos os estados, ante os riscos da globalización, de tomar medidade protección dos dereitos humanos, nomeadamente a obriga de fomentar o ensino dos valores éticos e a súa vixencia e necesidade de respectalos en todo o mundo (deber de contribuír na construción dunha sociedade xusta e solidaria, fomentando a tolerancia, o respecto aos dereitos das demais persoas; honestidade, lealdade, pacifismo, prudencia, e mutua comprensión mediante o diálogo, a defensa e protección da natureza, etc.).	Diserta sobre os problemas da globalización Comenta as obrigas dos estados ante os problemas da globalización.	2ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)

Recursos

				<ul style="list-style-type: none"> Material audiovisual: películas e documentais Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 				
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Bloque 5. Os valores éticos, o Dereito e a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH)

<ul style="list-style-type: none"> a d g h 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Dereito e leis: finalidade, características e xustificación ética. B5.2. Conflitos entre principios éticos individuais e principios normativos sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Apreciar a necesidade das leis xurídicas no Estado, para garantir o respecto aos dereitos humanos, e disertar acerca dalgúns dilemas morais nos que existe un conflito entre os deberes éticos, relativos á conciencia da persoa, e os deberes cívicos que lle impoñen as leis xurídicas. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatir na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debatir ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) Non usaremos ningún libro de texto. 	<p>B5.1 Explica a finalidade e as características das leis xurídicas dentro do Estado e a súa xustificación ética, como fundamento da súa lexitimidade e da súa obediencia.</p> <p>B5.2 Debate acerca da solución de problemas nos que hai un conflito entre os valores e principios éticos do individuo e os da orde civil, formulando solucións razoadas, en casos como os de desobediencia civil e obxección de conciencia</p>	<p>Explica a xustificación ética da lei. Debate sobre o problema da desobediencia civil e obxección de conciencia</p>	<p>3ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSIEE CAA CD CCL CSC CCEC
<ul style="list-style-type: none"> a b c d e g h 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Teoría da xustiza de Rawls: posición orixinal e veo de ignorancia; criterio de imparcialidade; función dos dous principios de xustiza. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Disertar acerca da teoría de Rawls baseada na xustiza como equidade e como fundamento ético do dereito, e emitir un xuizo crítico acerca dela. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatir na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debatir ao respecto.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible los contidos. Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. Proporcionar situacións nas que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos. Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. 	<p>B5.3 Procura información en internet co fin de definir os principais conceptos utilizados na teoría de Rawls e establece unha relación entre eles (posición orixinal e veo de ignorancia, criterio de imparcialidade e función dos dous principios de xustiza que propón).</p>	<p>Procura información en internet sobre os aspectos esenciais da teoría política de Rawls.</p>	<p>3ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	

			Xogos de ROLL.	<ul style="list-style-type: none"> Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. <p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> Material audiovisual: películas e documentais Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 			
<ul style="list-style-type: none"> a b c d e g h 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Os DDHH como ideais irrenunciáveis. B5.5. Deficiencias na aplicación dos DDHH referidos ao económico e ao social. B5.6. Organizacións que traballan pola defensa dos DDHH. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Valorar a DUDH como conxunto de ideais irrenunciáveis, tendo presentes os problemas e as deficiencias na súa aplicación, especialmente no relativo ao ámbito económico e social, indicando a importancia das institucións e os/as voluntarios/as que traballan pola defensa dos dereitos humanos. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> B5,4 Xustifica racionalmente a importancia dos dereitos humanos como ideais para alcanzar polas sociedades e os Estados, e recoñece os retos que aínda teñen que superar. B5,5 Sinala algunha das deficiencias no exercicio dos dereitos económicos e (pobreza, e falta de acceso á educación, á saúde, ao emprego, á vivenda, etc.). B5,6 Emprende a elaboración dunha presentación, con soporte informático e audiovisual, acerca dalgunhas institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan pola defensa e respecto dos dereitos humanos: Organización das Nacións Unidas (ONU) e os seus organismos, como FAO, Organismo Internacional de Enerxía Atómica (OIEA), Organización Mundial da Saúde (OMS), Organización das Nacións Unidas para a Educación, Ciencia e a Cultura (UNESCO), etc., organizacións non gobernamentais como Greenpeace, UNICEF, Cruz Vermella, Media Lúa Vermella, etc., así como o Tribunal Internacional de Xustiza da Unión Europea, etc. 	<p>Xustifica a importancia dos dereitos humanos como ideas regulativas</p> <p>Sinala problemas do exercicio dos dereitos económicos e sociais</p> <p>Elabora una presentación sobre voluntariado en Organizacións intergubernamentais e non gubernamentais.</p>	3ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	
<ul style="list-style-type: none"> a b d e g h 	<ul style="list-style-type: none"> B5.7. Dereito á seguridade e a paz. B5.8. Compromiso coa paz e a solidariedade coas vítimas da violencia. B5.9. Ameazas á paz. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Entender a seguridade e a paz como un dereito recoñecido na DUDH (no seu artigo 3) e como un compromiso dos españois e das españolas a nivel nacional e internacional (preámbulo da Constitución española), e identificando e avaliando o perigo das novas ameazas que xurdiron nos últimos tempos. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debater na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debater ao respecto.</p>	<ul style="list-style-type: none"> B5,7 Diserta, en pequenos grupos, acerca da seguridade e a paz como un dereito fundamental das persoas, e aprecia a súa importancia para o exercicio do dereito á vida e á liberdade, elaborando e expresando as súas conclusións (artigo 3 da DUDH). B5,8 Toma conciencia do compromiso dos españois e das españolas coa paz, como unha aspiración colectiva e internacional recoñecida na Constitución española, e rexeita a violación dos dereitos humanos, amosando solidariedade coas vítimas da violencia. 	<p>Diserta cooperativamente sobre o valor da paz e seguridade para a protección da vida e liberdade</p> <p>Toma conciencia do compromiso polo valor da paz.</p> <p>Elabora unha presentación sobre novas ameazas da paz e seguridade.</p>	3ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)	

<ul style="list-style-type: none"> a d h 	<ul style="list-style-type: none"> B5.10. As Forzas Armadas na Constitución española. B5.11. Misións das Forzas Armadas. B5.12. Conflitos armados: importancia das organizacións internacionais na súa prevención e na súa solución. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Coñecer a misión atribuída na Constitución española e a súa relación cos compromisos que España ten cos organismos internacionais a favor da seguridade e a paz, reflexionando acerca da importancia do dereito internacional para regular e limitar o uso e as aplicación da forza e do poder. 	<p>Xogos de ROLL.</p> <p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatir na aula.</p> <p>Realización dunha presentación en soporte dixital.</p> <p>ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debatir ao respecto.</p> <p>Xogos de ROLL.</p>		<p>B5,10Coñece, analiza e asume como cidadán ou cidadáos compromisos internacionais realizados por España en defensa da paz e a proteccióndos dereitos humanos, como membro de organismos internacionais (ONU, OTAN, UE,etc.).</p> <p>B5,12Explica a importancia da misión das forzas armadas (artigo 15 da lei de defensa nacional) en materia de defensa e seguridade nacional, de dereitos humanos e de promoción da paz, e a súa contribución en situacións de emerxencia e axuda humanitaria,tanto nacionais como internacionais.</p>	<p>Coñece os compromisos internacionais refrendados por España en defensa da paz e protección dos dereitos humanos. Explica as funcións das forzas armadas.</p>	<p>3ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	
---	---	---	--	--	--	---	--	--

Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.

<ul style="list-style-type: none"> a b e f h m 	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Validez ética dos proxectos científicos e tecnolóxicos. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Identificar criterios que permitan avaliar, de xeito crítico e reflexivo, os proxectos científicos e tecnolóxicos, co fin de valorar a súa idoneidade en relación co respecto aos dereitos e valores éticos da humanidade. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as circunstancias que poidan xurdir).</p> <p>Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatir na aula.</p> <p>Realización dunha presentación en soporte dixital.</p> <p>ANEXO I, (R-2, específica)</p> <p>Visionado de imaxes, textos ou películas e debatir ao respecto.</p> <p>Xogos de ROLL.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nesta materia cobra unha especial importancia o uso de dilemas morais como recurso didáctico. Desenvolver estratexias de grupo e individualizadas. Impulsar as relacións entre iguais creando un clima de cooperación. Facilitar e comprobar a incorporación progresiva das aprendizaxes destes valores á vida cotiá. Posta en común diante do grupo, despois do traballo individual ou grupal. Colaborar con outras materias utilizando os equipos Abalar para recabar información. (creación de cartafolios, manexo do correo electrónico, presentación de traballos utilizando as Tics...) Non usaremos ningún libro de texto. Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible os contidos. Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. Proporcionar situacións nas 	<p>B6.1Utiliza información de forma selectiva para atopar algúns criterios que cumpra ter en conta para estimar a viabilidade de proxectos científicos e tecnolóxicos, considerando a idoneidade ética dos obxectivos que pretenden e a avaliación dos riscos e as consecuencias persoais, sociais e ambientais que a súa aplicación poida ter.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Adopta criterios éticos na aplicación do coñecemento científico-técnico. 	<p>3ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> CAA CMCCT CSC CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a d f g h 	<ul style="list-style-type: none"> B6.2. Códigos deontolóxicos dos axentes sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.2. Estimar a necesidade de facer cumprir unha ética deontolóxica a científicos/as, tecnólogos/as e outros/as profesionais. 	<p>O seguimento e avaliación das aprendizaxes do alumnado realizarase a diario coa observación na aula e nos portafolios cadernos de clase.</p> <p>O cálculo das cualificacións farase a partires da rúbrica proposta. ANEXO I, (R-1)</p> <p>Os instrumentos intentarán adecuarse ás características xerais do grupo e dependendo da temporización, (as</p>	<ul style="list-style-type: none"> Utilizaranse documentais e películas que ilustren o mellor posible os contidos. Partir dos coñecementos dos alumnos e a partir de aí construír outras aprendizaxes. Asegurar a construción de aprendizaxes significativas a través da mobilización de coñecementos previos e a memoria comprensiva. Proporcionar situacións nas 	<p>B6.2Comprende e explica a necesidade de apoiar a creación e o uso de métodos de control, e a aplicación dunha ética deontolóxica para científicos/as e tecnólogos/as en xeral, para todas as profesións, fomentando a aplicación dos valores éticos no mundo laboral, financeiro e empresarial.</p>	<p>Explica a necesidade dunha deontoloxía profesional.</p>	<p>3ª Avaliación (1 ou 2 sesións.)</p>	

			<p>circunstancias que poidan xurdir). Buscar e comentar noticias de actualidade relacionadas co tema e debatir na aula. Realización dunha presentación en soporte dixital. ANEXO I, (R-2, específica) Visionado de imaxes, textos ou películas e debatir ao respecto. Xogos de ROLL.</p>	<p>que os alumnos deban aplicar e actualizar os seus coñecementos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proporcionar situacións de aprendizaxe que teñan sentido para os alumnos co fin de que resulten motivadoras. • Conseguir que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. • Exposición clara, sinxela e razoada dos contidos conceptuais, cunha linguaxe adaptada ao do alumno e que, simultaneamente, contribúa a mellorar a súa expresión oral e escrita. • Uso de estratexias de aprendizaxe que propicien unha análise causal dos feitos sociais, históricos e xeográficos. • Fomento dunhas actitudes que propicien nos alumnos a asunción dos valores propios dun sistema democrático. • A actividade escolar debe esforzarse non só na transmisión de coñecementos senón en que o alumno asuma os valores propios da sociedade democrática en que vive. • Usar como centros de interese a realidade máis próxima tanto comarcal como galega no plural contexto español e europeo. <p>Recursos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Material audiovisual: películas e documentais • Textos extraídos da bibliografía existente no centro e da prensa diaria. • Recursos TIC: páxinas webs, blogs, etc. 			
--	--	--	--	---	--	--	--

GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA NO 4º E.S.O.

- . Identifica a dignidade do ser humano.
- . Relaciona dignidade da persona, fraternidade, liberdade, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos...
- . Identifica na DUDH a razón, a conciencia e a liberdade do ser humano.
- . Explica os dereitos do Estado e os límites deste en relación á liberdade das persoas.
- . Elabora unha presentación sobre os Bloques 1 e 2.
- . Coñece a socialización global.
- . Fala do impacto dos medios de comunicación na vida das persoas.
- . Valora a reflexión ética no século XXI como medio de protección dos Dereitos Humanos.
- . Sinala novos campos de aplicación da ética: bioética, empresa, economía...
- . Relaciona valores éticos e proxecto de vida persoal.
- . Diferencia éticas formales e materiais.
- . Coñece e valora a ética kantiana.
- . Coñece similitudes e diferenzas entre o imperativo categórico e o imperativo da ética de Kant.
- . Elabora unha presentación persoal e emprendedora sobre as éticas formais.
- . Coñece a importancia dos deberes dos cidadáns para a democracia e a xustiza.
- . Coñece as terribles consecuencias da globalización senón hai unha regulación ética e política.
- . Explica a finalidade das leis xurídicas dos Estados.
- . Debate sobre a desobediencia civil e a obxección de conciencia.
- . Enxúiza críticamente a teoría de Rawls.
- . Xustifica a importancia dos Dereitos Humanos para alcanzar polos Estados e sociedades.
- . Elabora unha presentación sobre algunha institución que traballa pola defensa e respecto dos Dereitos Humanos: UNESCO, OMS...

- . Fala da seguridade e da paz como un dereito fundamental das persoas.
- . Rexeita a violación dos dereitos humanos, amosando solidariedade coas vítimas da violencia.
- . Elabora unha presentación sobre novas ameazas para a paz (terrorismo, mafias, doenzas...).
- . Asume como cidadán os compromisos de España na defensa da paz e a protección dos dereitos humanos.
- . Explica a importancia da misión das forzas armadas.
- . Analiza as consecuencias dos conflitos armados internacionais e a importancia das organizacións que vixian o cumprimento do dereito internacional.
- . Comprende a necesidade de crear métodos de control e aplicar unha ética deontolóxica en todas as profesións.
- . É capaz de traballar en grupo respetando as ideas alleas, traballando con responsabilidade e cumprindo puntualmente coa súa parte no traballo.
- . Utiliza con corrección a terminoloxía propia da materia.
- . Ten claridad e orde na exposición dos traballos.
- . É capaz de captar a estrutura formal recoñecendo o significado dos termos.
- . Distingue entre ideas principais e subordinadas.
- . Cumpre coas normas de convivencia do centro.
- . Entrega os traballos no prazo establecido.
- . Ten un comportamento exemplar, respetando as normas de convivencia e as demais persoas.
- . Mantén limpo o seu lugar de traballo.
- . Asiste co material necesario para realizar as tarefas.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

A avaliación da aprendizaxe do alumnado, será CONTINUA.

- Exercicios interactivos de vocabulario traballo con textos/actividades de reflexión escrita: 20 % da nota.
- Participación en debates: 15% da nota.
- Búsqueda e investigación: 15% da nota.
- Análise casos práctico se xogos de rol ou simulación: 15% da nota.
- Actitude e comportamento: 15 % da nota.
- Elaboración de muraisou collages, presentaciónsdixitais e producións audiovisuais: 20 % da nota.

RUBRICA ANEXO I.

A nota final da avaliación ordinaria de xuño será a media das tres avaliacións.

Considerandose como aprobado un 4,5 que suporá un 5 no boletín de calificación.

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

O profesorado do departamento reflexionará sobre os seguintes puntos:

- Planificación
- Motivación do alumnado
- Desenvolvemento do ensino
- Proceso de ensino e a práctica docente

Para esta reflexión e avaliación empregaranse os indicadores que constan nos seguintes rexistros:

PLANIFICACIÓN			
	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
	1. Programa a materia tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos nas leis educativas.		
	2. Programa a materia tendo en conta o tempo dispoñible para o seu desenrolo.		

<p>3. Selecciona e secuencia de forma progresiva os contidos da programación de aula tendo en conta as particularidades de cada un dos grupos de estudantes.</p>		
<p>4. Programa actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe.</p>		
<p>5. Planifica as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación de aula e ás necesidades e ós intereses do alumnado.</p>		
<p>6. Establece os criterios, procedementos e os instrumentos de avaliación e autoavaliación que permiten facer o seguimento do progreso de aprendizaxe dos seus alumnos e alumnas.</p>		
<p>7. Coordínase co profesorado doutros departamentos que poidan ter contidos afíns a súa materia</p>		

MOTIVACIÓN DO ALUMNADO

INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
1. Proporciona un plan de traballo ao principio de cada unidade.		
2. Plantexa situacións que introduzan a unidade (lecturas, debates, diálogos...).		
3. Relaciona os aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidade.		
4. Informa sobre os progresos conseguidos e as dificultades atopadas.		
5. Relaciona os contidos e as actividades cos intereses do alumnado.		
6. Estimula a participación activa dos estudantes.		
7. Promove a reflexión dos temas tratados.		

DESENVOLVEMENTO DO ENSINO

INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
1. Resume as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas ...		
2. Cando introduce conceptos novos, relacionaos, se é posible, cos xa coñecidos; intercala preguntas aclaratorias; pon exemplos...		
3. Ten predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fora das clases.		
4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
5. Utiliza axuda audiovisual ou de outro tipo para apoiar os contidos na aula.		
6. Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
7. Desenrola os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		
8. Propón actividades grupais e individuais que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		

PROCESO DE ENSINO E PRÁCTICA DOCENTE

INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
1. Realiza a avaliación inicial ao principio de curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.		
2. Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.		
3. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fora dela.		
4. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e cómo pode melloralas.		
5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e as alumnas, e da pautas para a mellora dos seus aprendizaxes.		
6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de maneira equilibrada a avaliación dos diferentes contidos.		
7. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.		
8. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes no son alcanzados suficientemente.		
9. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.		
10. Utiliza diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, o nivel dos estudantes, etc.		

11. Emprega diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais.		
---	--	--

MECANISMOS DE RECUPERACIÓN

- Rectificación da actitude, si esta é a súa dificultade.
- Rectificar traballos non realizados, ou incorretamente realizados.
- De non ter aprobadas as probas trimestral, terán recuperacións, ademáis da posibilidade de facer unha proba final, a realizar no mes de XUÑO, poidendo recuperar de novo as partes da materia na que non acadaron un resultado positivo.

RECUPERACIÓN DA MATERIA EN SETEMBRO

No caso de non aprobar a materia na avaliación de xuño, o alumnado terá a oportunidade de facer unha proba escrita en setembro ou entregar un traballo fixado polo profesorado que imparte a materia.

PROGRAMA DE REFUERZO DE PENDIENTES

Os alumnos que deban recuperar a materia de Valores Éticos do curso anterior, terán que realizar un traballo, tendo como prazo de entrega unha data anterior o mes de Maio. Realizarase o seguimento oportuno do traballo de cada alumno/a e no caso de que o alumnado non entregue dita tarefa dentro do prazo estipulado, deberá realizar unha proba obxectiva, nas datas previstas polo centro no mes de Maio.

Para resolver calquera dúbida, o alumnado poderá acudir o seu profesorado correspondente, segundo o horario de cada clase.

AVALIACIÓN INICIAL

En todos os niveis que se impartirán os Valores éticos, o profesor/a recollerá información dos/as titores/as para coñecer as características do alumnado correspondente aos cursos que imparte.

Tamén terá presente a información proporcionada polo Departamento de Orientación sobre alumnos concretos.

A avaliación inicial facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes; a partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requira atención específica por estaren en risco, pola súa historia familiar, etc.).
- Saber as medidas organizativas que cómpre adoptar. (Planificación de reforzos, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares que cómpre adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar.

- Analizar o modelo de seguimento que se vai utilizar con cada un deles.
- Acoutar o intervalo de tempo e o modo en que se van avaliar os progresos destes estudantes.
 - Fixar o modo en que se vai compartir a información sobre cada alumno ou alumna co resto de docentes que interveñen no seu itinerario de aprendizaxe; especialmente, co titor.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Nun proceso de ensino-aprendizaxe baseado na identificación das necesidades do alumno, é fundamental ofrecerlle cuantos recursos educativos sexan necesarios para que a súa formación axústese ás súas posibilidades, nuns casos porque estas son maiores que as do grupo, noutras porque necesita reaxustar o seu ritmo de aprendizaxe polas dificultades con que se atopa. Para atender á diversidade de niveis de coñecemento e de posibilidades de aprendizaxe, propónse en cada unidade novas actividades complementarias que figuran nos materiais didácticos de uso do profesor (DVD-ROM de recursos e Libro do profesor EDIXGAL para 1ºe 2º), e que polo seu propio carácter dependen da aprendizaxe do alumno para decidir cales, en que momento e como se van a desenvolver, xa que non todas son igualmente válidas para todo o alumnado.

ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS

Considéranse actividades complementarias as planificadas polos docentes que utilicen espazos ou recursos diferentes ao resto de actividades ordinarias da área, aínda que precisen tempo adicional do horario non lectivo para a súa realización. Serán avaliábeis a efectos académicos e obrigatorios, tanto para os profesores como para os alumnos. No entanto, terán carácter voluntario para os alumnos as que se realicen fóse do centro ou precisen achegas económicas das familias, nese caso garantirase a atención educativa dos alumnos que non participen nas mesmas. Entre os propósitos que perseguen este tipo de actividades destacan:

- Completar a formación que reciben os alumnos nas actividades curriculares.
- Mellorar as relacións entre alumnos e axudarlles a adquirir habilidades sociais e de comunicación.
- Permitir a apertura do alumnado cara á contorna física e cultural que lle rodea.
- Contribuír ao desenvolvemento de valores e actitudes adecuadas relacionadas coa interacción e o respecto cara aos demais, e o coidado do patrimonio natural e cultural.
- Desenvolver a capacidade de participación nas actividades relacionadas coa contorna natural, social e cultural.
- Estimular o desexo de investigar e saber.
- Favorecer a sensibilidade, a curiosidade e a creatividade do alumno.
- Espertar o sentido da responsabilidade nas actividades que se integren e realicen.

Proposta de actividades complementarias:

- Visitas a museos e institucións culturais.
- Celebración de efemérides: Semana cultural, Día da Paz, etc.
- Cinema escolar.
- Celebración de concursos (ensaio, debate, etc.).

MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

En reunións de carácter trimestral realizarase un seguimento da programación didáctica por parte do departamento.

Ao finalizar o curso farase unha análise dos resultados e discutiránse os posibles cambios na programación cara o curso seguinte despois dunha posta en común das reflexións de cada membro segundo os puntos do cadro seguinte:

ASPECTOS AVALIAR	A DESTACAR...	A MELLORAR...
Temporalización das unidades didácticas		
Desenvolvemento dos obxetivos didácticos		
Manexo dos contidos da unidade		
Realización de tarefas		
Estratexias metodolóxicas seleccionadas		
Recursos		
Claridade nos criterios de avaliación		
Uso de diversas ferramentas de Avaliación		

Esta programación está suxeita a cambios, en función da resposta do alumnado.

I.E.S. POETA AÑÓN

A SERRA DE OUTES A 15 DE SETEMBRO DO 2019

A XEFA DO DEPARTAMENTO DE DEBUXO
M^a DEL CARMEN PÉREZ F.DEZ

O XEFE DO DEPARTAMENTO DE MÚSICA
FERNANDO CABO GÓMEZ

ANEXO I

RÚBRICA PARA AVALIACIÓN VALORES ÉTICOS R- 1

CATEGORÍA	NIVEL 4	NIVEL 3	NIVEL 2	NIVEL 1	
EXERCICIOS INTERACTIVOS DE VOCABULARIO TRABALLO CON TEXTOS/ACTIVIDADES DE REFLEXIÓN ESCRITA	RESOLVE EXERCICIOS COMPRENDE TEXTOS FAI REFLEXIÓNS DE NIVEL AVANZADO.	RESOLVE EXERCICIOS COMPRENDE TEXTOS FAI REFLEXIÓNS DE NIVEL MEDIO.	RESOLVE EXERCICIOS COMPRENDE TEXTOS FAI REFLEXIÓNS DENIVEL BÁSICO.	NON É CAPAZ DE RESOLVER EXERCICIOS BÁSICOS COMPRENDE TEXTOS NIN CONTESTAR ÁS CUESTIÓNS NIN DE FACER REFLEXIÓNS.	20,00%
PARTICIPACIÓN EN DEBATES	PARTICIPA, SEGUE AS NORMAS E FAI APORTACIÓNS MOI RELEVANTES.	PARTICIPA E SEGUE AS NORMAS.	PARTICIPA PERO TEN DIFICULTADE EN SEGUIR AS NORMAS.	NON PARTICIPA NIN MOSTRA INTERESE.	15,00%
INVESTIGACIÓN	TRABALLA, SEGUE OS PROCEDEMENTOS E MOSTRA INICIATIVA PERSOA	TRABALLA E SEGUE OS PROCEDEMENTOS	TRABALLA PERO TEN DIFICULTADES NOS PROCEDEMENTOS.	NON PARTICIPA NIN MOSTRA INTERESE	15,00%
ANÁLISE CASOS PRÁCTICOS E XOGOS DE ROL OU SIMULACIÓN	PARTICIPA SEMPRE E DE FORMA CORRECTA , CON EXCELENTE ACTITUDE E AMOSA INTERÉS	PARTICIPA CASE SEMPRE E CON BOA ACTITUDE	PARTICIPA POUCAS VECES E O FAI SEN MOITO INTERES.	NON PARTICIPA NIN AMOSA INTERÉS.	15,00%
ELABORACIÓN DE MURAI S OU COLLAGES, PRESENTACIÓNS DIXITAIS E PRODUCIÓNS AUDIOVISUAIS	TRABALLA, SEGUE OS PROCEDEMENTOS E MOSTRA INICIATIVA PERSOAL.	TRABALLA E SEGUE OS PROCEDEMENTOS	TRABALLA PERO TEN DIFICULTADES NOS PROCEDEMENTOS.	NON PARTICIPA NIN MOSTRA INTERESE	20,00%
ACTITUDE COMPORTAMENTO	E TEN UNHA ACTITUDE E COMPORTAMENTOS MOI CORRECTOS.	TEN UNHA ACTITUDE E COMPORTAMENTOS CORRECTOS.	RESPETA AS NORMAS.	NON RESPETA AS NORMAS.	15,00%

RÚBRICA PARA AVALIAR OS TRABALLOS R 2

CATEGORÍA	(CASE) NUNCA (0)	ÁS VECES (1)	(CASE) SEMPRE (1,5)	SEMPRE (2)
Aparece a data na que toman os apuntamentos na que se realizan as actividades, etc.				
Ao realizar unha actividade, cópiase o enunciado, ou polo menos indícase o seu número e onde encontralo (páxina do libro, fotocopias,internet, etc				
Mantívose a organización, a orde e a limpeza, tanto nos apuntamentos coma na realización das actividades				
Incluíronse correccións e aclaracións sempre que foi necesario				
Recóllese todo o contido necesario, indicando a súa diversa Importancia				
Coidouse a ortografía e o uso correcto dos símbolos e a notación apropiados				